

Rebolusyonaryo a Dyaryo ti Umili ti Amianan a Laud a Luzon

DANGADANG

Enero - Marso 1999

TAWEN XIII BLG 1

P2.00

Ipasa no Mabasa

Editorial

Agtultuloy nga Umab-abante ti Rebolusyon

Tallo-pulo a naindaklan a tawen ti naglabasen manipud idi naibangon manen ti Partido Komunista ti Pilipinas (CPP) ken ti Baro a Buyot ti Umili (NPA). Naparegta manen ken maiyab-abante ti baro-a-tipo a nailian demokratiko a rebolusyon a Pilipino.

Ti CPP ti mangidadaulo iti rebolusyon a Pilipino. Dagiti kameng ti Partido ket aggapu kadagiti abante a masa nga anak ling-et, nangruna dagiti mangmanged ken mannalon. Masarakan ida iti uneg dagiti rebolusyonaryo nga organisasyon masa, kabilang ti NPA, CPDF (*Cordilera Peoples' Democratic Front*), kdpy. Ti Partido ket naarmasan ti Marxismo-Leninismo-Maoismo. Daytoy ti kaaabantean a teorya no kasano a baliwan ti bulok a gimong, punasen ti panaggundaway iti tao, ken ibangon ti nawaya ken demokratiko a sistema.

Pannakaibangon ken panagdur-as ti rebolusyon a Pilipino

Agyaman tayo iti Umuna a Naindaklan a Tignayan ti Panagilinteg. Gapu ditoy, naibangon manen ti rebolusyon a Pilipino idi 1968 manipud iti nganngani awan-pulos pagpuonan ken nakaro a pannakawara gapu kadagiti kamali ti naglabas a burgis a panagdaulo da Lava ken Taruc.

Naibangon manen ti Partido idi Disyembre 26, 1968 manipud iti sumagmamano a bin-i a proletaryo a rebolusyonaryo, a nakakonsentra iti dua a rehiyon. Itatta, agarup sumagmamano a pulo a ribu ti kameng ti Partido

L I N A O N

<i>Ti Masa ti Mapanggeddeng</i>	4
<i>Pananggundaway kadagiti Mannalon</i>	
<i>ti Tabako</i>	6
<i>OFWs: Baro a Bannuar Wenno</i>	
<i>Baro nga Adipen</i>	8
<i>Interbyu kenni Ka Nora</i>	12
<i>Seksyon Medikal</i>	15
<i>Damdamag ken Adal</i>	17
<i>Manuel</i>	28

a nauneg a nakaramút iti masa a mangmangged ken mannalon iti nasyunal a saklaw.

Idi 1968, adda laeng sumagmamano a gasut nga abante nga aktibista iti tignayan a mangmangged, mannalon, ken kabataan. Itatta, agarup sumagmamano a ribu da iti nalawa nga intar dagiti naparang ken limed nga organisayon masa nga addaan ginasut a ribu a kameng. Nadanon daytoy a pigsa babaen ti naanus ken naregget a panagpamulat, panagorganisa, ken panagpatignay ti Partido kadagiti umili.

Nakaad-adu pay ti kasapulan a maorganisa iti balangkas ti pudno, rebolusyonaryo ken anti-imperyalista nga unyunismo iti intar dagiti di-organizado, kasta met a kasapulan a pagbalinen a rebolusyonaryo dagiti mangmangged a nakapauneg kadagiti *dilawan* nga unyon. Nupay kasta, iti intero a tignayan a mangmangged, ti rebolusyonaryo a tignayan ti addaan kadakkelan a bilang ti saksaklawen a pabrika ken idadauluan a pwera iti intero a pagilian. Ti organisasyon ti Partido ken rebolusyonaryo a bugas ket mabukbukel iti uneg dagitoy nga unyon.

Awan kapada na iti napalabas ti saklaw ken pigsa ti naparang ken limed a rebolusyonaryo a tignayan masa iti intero a pagilian. No pay manon a milyon ti organizado kadagitoy, nalawa pay ti kasapulan a maorganisa iti rebolusyonaryo a balangkas.

Manipud iti manmano idi damo, nalawa metten ti madandanon, maor-organisa, mapatpatignay, ken makakaalyado ti Partido ken rebolusyonaryo a tignayan iti nadumaduma pay a demokratiko a sektor.

Idi naibangon ti NPA idi Marso 29, 1969, nagrugi tayo laeng iti 60 a Nalabaga a mannakigubat a naarmasan ti siyam nga otomatik ken 26 a nakapsut a klase a palpaltog. Adda idi ti mano ribu a base a masa iti aw-away a limitado pay iti maymaysa laeng a distrito iti pobinsya ti Tarlac. Itan, rinibribu ti pwera ti NPA. Agtigtignay daytoy iti 60 larangan a gerilya a sumaksaklaw iti nalalawa a paset ti 15 rehiyon, 60 probinsya, mano a gasut a munisipalidad, ken mano ribu a baryo. Naarmasan daytoy ti napipigsa a paltog manipud kabusor ken supsuportaran ti adu a pwera ti Milisya ti Umili, Yunit iti Bukod-a-Depensa, ken ti ad-adu a bilang ti armado nga umili. Addaanen ti sumagmamano a milyon a masa iti base iti aw-away.

Panagkamali ken panagilinteg

Iti pannarabay dagiti husto a proletaryo a rebolusyonaryo a prinsipyo ken linya, nakabwelo ken immabante ti rebolusyonaryo a tignayan iti ngumatngato a tukad ti panagdur-as manipud 1970s agingga iti umuna a paset ti 1980s. Ngem idi maudi a paset ti 1980s, nagdalan daytoy kadagiti nakaro ken nadadagsen a pannakaperdi ken panagatras. Daytoy ket resulta dagiti kamali ken panaglihis kadagiti husto a rebolusyonaryo a prinsipyo ken linya gapu iti darasudos a panaggagar iti balligi.

Iti 1990s, naiwayat ti Maikadua a Naindaklan a Tignayan ti Panagilinteg (MNTP). Kas resulta, dakkelen ti narekober kadagiti naglabas a pannakaperdi ken panagatras, numan pay iti dadduma a rehiyon ken lugar ket manarimaan ti panagrekober. Iti adu a rehiyon ti pagilian, lumawlawla manen ti matigtignayan, maor-organisa a masa, maiyab-abante a tignay masa, ken marekrekrut iti NPA ken Partido.

Agdama a kasasaad ti tignayan ditoy Ilocos-Cordillera

Ditoy Amianan a Laud a Luzon, napardas ken agtultuloy a pumigpigsa manen ti Partido ken rebolusyonaryo a tignayan. Kadagiti dua wenno tallo a larangan, in-inot a dumakdakkelen ti bilang dagiti matigtignayan a baryo, saklaw ti impluwensya tayo, maiyab-abante a panagorganisa ken mapatpatignay a masa, ken marekrekrut iti NPA ken Partido.

Addan nadanon a nangato a tukad ti kinaregta ti tignayan masa iti syudad ken dadduma nga urbanisado a lugar ti rehiyon, nangruna iti intar dagiti mangmangged, babassit a minero, mannalon, mangngalap, mala-mangmangged, kabataan-estudyante, ken umili nga apektado dagiti mamagperdi a proyekto a dam ken minas ti kabusor.

Rumegregta met ti tignayan masa iti sumagmamano a sona a gerilya. Nangruna kadagiti nakaro a maap-apektaran ti kinakurapay, nakaro a panaggundaway ti dadakkel nga usurero-kapitalista, panangagaw iti daga dagiti nailian a minorya ken mannalon, panagraut dagiti minas, dam, NIPAS, kdpy a maka-imperyalista ken kontra-umili a proyekto.

Ngem tapno madanon ti natibtker a pundasyon ken amin-a-benneg a panagabante ti rebolusyonaryo a tignayan iti rehiyon, ti dakkel ken nairut a panawagan kadayo amin ket ti sumaganad:

1. Kasapulan a papigsaen ti NPA ken sona a gerilya

Magun-od daytoy babaen ti napardas ken agtultuloy a panagsampa manipud iti dumakdakkal a bilang dagiti kadre ken pwersa ti Partido ken rebolusyonaryo a tignayan iti syudad. Kagiddan na, kasapulan met a paregtaen ti panagpasampa iti NPA manipud kadagiti base a masa tayo iti aw-away.

2. Kasapulan a mapalawa pay ti saklaw ti matigtignayan nga erya

Magun-od daytoy babaen ti panangpapardas ti panagorganisa iti masa, panagrimbaw kadagiti lapped iti panagabante ti agraryo a rebolusyon ken tignayan masa, ken panangisayangkat kadagiti taktikal nga opensiba.

3. Kasapulan a gundawayan ti nababara nga isyu ken maiyabante dagiti aksyon masa

Magun-od daytoy babaen ti panagsanay kadagiti kameng ti Partido ken aktibista a masa iti taktikal a pampulitika a panangidaulo.

Adu pay ti mapaspasamak ken lumatlatak a nababara a biag-ken-patay nga isyu ti masa nga anak ling-et iti intero a rehiyon, nangruna iti aw-away. Kas iti kabuklan ti pagilian, agsagsagaba dagiti umili iti intero a rehiyon ti nakaro a pannakagundaway, kinarigat, ken pannakaidadanes. Kasapulan a madauluan dagiti pasamak nga ispontanyo a pannakilaban dagiti apektado a masa. Agtartarigagay ti umili ti nailian ken panggimong a wayawaya, ken umab-abante da iti tayak ti rebolusyonaryo a dangadang iti uneg ti husto a rebolusyonaryo a panangidaulo ken tarabay.

Iti sango ti awan kapada na a krisis manipud pay idi Maikadua a Gubat ti Lubong, kumarkaro ti kinabulok ita ti agturturay a mala-kolonyal ken mala-pyudal a sistema iti pagilian ken ti intero a kapitalista a sistema iti lubong.

Ti Partido ken NPA ket adda iti nasayaat a pusisyon tapno maiggaman ti kastoy a kasasaad ken makaited ti rebolusyonaryo a panangidaulo ken panangtarabay iti umili. Ti Partido ti makaisuro kadagiti umili ti husto a linya iti panagusig kadagiti kasasaad. Isu't mangisuro ti panagamiris kadagiti usapin; ti panagusig ken panaglaban kadagiti mangallilaw ken mangiyadayo kadakuada; ti panagorganisa, panagkaykaysa, ken panagpalawa ti pigsa da; ti panangikeddeng ti husto a panagtignay tapno epektibo a makilaban, mangingato ti tukad ti dangadang, ken manggun-od ti balligi.

Tapno nasaysayaat ken epektibo a maipatungpal ti Partido dagitoy a rebbengen, kasapulan ti lallalo pay a panagpapigsa, panagpaadu, panagpalawa, ken panagpairut ti silpo ti Partido ken NPA iti masa ti pagilian. Iti kasta, ti dakkel a rebolusyonaryo a potensyal daytoy a panagtipon ket maitransporma iti maysa a baro, nangatangato a tukad, ken agtultuloy a rebolusyonaryo a dalluyon. ★

Ti Masa ti Tagaparnuay ti Pakasaritaan

*...Ang masa, o ang masa
Tagapaglikha ng kasaysayan!*

Maysa a popular a rebolusyonaryo a koro daytoy a kanayon tayo a kankantaen. Maysa a prinsipyo a kanayon tayo nga ad-adalen. Maysa a kinapudno a saan a mapunas iti atiddog a pakasaritaan ti lubong manipud idi panawen ti adipen, pyudal, kapitalismo inggana iti agdama a panawen ti kangatuan a tukad ti kapitalismo – ti imperyalismo.

Kadagitoy a nadumaduma a tukad ti panagdur-as ti gimong, rebolusyon ti nangbaliw iti daan a gimong agturong iti sumaruno ken nangatngato a tukad.

Adda dagiti mangibagbaga, aglalo iti burges nga iskwelaan, a ti nangipangabak kadagitoy a rebolusyon ket dagiti laeng naisangsangayan ken nalalaing a lider, heneral, wenno ari. Dagitoy kano ti mapangngeddeng ken mangiturturong iti panagbaliw ken panagdur-as ti gimong.

Ngem saan a pudno daytoy. Gapu ta uray kasano man ti kinasirib da, saan da a maipangabak ti rebolusyon no isu da laeng. Saan a kabaelan ti maymaysa a tao a parnuayen ti gimong. Ti panagdur-as ti gimong ket agtaud iti kolektibo a kamulatan ken panagtignay ti kaaduan nga umili tapno baliwan ti daan ken parnuayen ti baro.

Pakasaritaan ti Pilipinas

Iti Pilipinas, maadal tayo ti papel ti masa ken dagiti lider da iti pannakilaban kontra kadagiti ganggannaet a managsakup. Dagiti umili ket indauluan da Lapu-lapu, Sulayman, Lakandula, Diego ken Gabriela Silang, kdpay iti gubat laban iti panangraut dagiti kolonyalista nga Espanyol. Uray natay dagitoy a lider, nagtultuloy latta ti dangadang inggana a naparmek dagiti Espanyol idi 1898.

Nangibuwis met ti biag da Rizal, Bonifacio, del Pilar, Abaya, Aglipay ken adu pay a lider ti Tignayan a Propaganda ken Katipunan. Ngem nagtultuloy latta ti dangadang ti umili. Uray natay, simmuko, wenno nagtraydor dagiti lider, pursigido latta ti umili a Pilipino nga ituloy ti dangadang.

Bimtak ti gubat laban iti imperyalismo nga Amerikano ken nakakitaan manen daytoy ti nabannuar a dangadang ti umili a Pilipino. Ti panagsuko ni Aguinaldo, Quezon ken dagiti simmaruno nga aso-aso a presidente ti nabangon a republika, saan a simmuko dagiti umili iti panangirupir ti wayawaya. Iti nadumaduma a paset ti pagilian, adu dagiti timmaud a baro a lider tapno sumukat kadagiti naawan.

Kastoy met laeng ti napasamak idi rimmaut dagiti Hapon ditoy Pilipinas.

Dayta ti linteg ti pakasaritaan.

Dayta met laeng a linteg ket magmagna iti agdama a rebolusyon nga idadauluan ti Partido Komunista ti Pilipinas. Lider man wenno saan, gagangay iti rebolusyon nga adda matay, adda sumukat. Adda umatras a sumuko, adda sumukat a mangitultuloy.

Agtultuloy latta ti agdama a rebolusyon, gapu ta ti panangidaulo ti Partido ditoy ket nakabatay ken nairut a nakasilpo iti nalawa a marigrigat nga umili. Ti solusyon kadagiti agdama a batayan a problema da ken ti pananggun-od iti nadur-as a masakbayan ket nakabatay iti panangiwayat ti rebolusyon. Isu nga isuda ti paggapuan

dagiti Nalabaga a mannakigubat. Agtaud kadakuada ti lider. Babaen laeng iti agtultuloy a lumawlaw a ken umir-irteng a panagtignay da iti adu a tay-ak ti trabaho iti rebolusyon a maisigurado ti panagabante ken panagballigi.

Maiyarig ti intar tayo a rebolusyonaryo iti maysa a bakir. Adda dagiti mabulok a kayo, adda met dagiti matamaan ti kimat ken mapuoran wenno matay. Adda kanen ti anay, adda agsakit. Adda met agbunga ti adu, bassit ti bunga na, nalaka a matukkol ti sanga na wenno nalap-it. Posible pay ketdi a mapukaw ti intero a bakir. Ngem, no agtaltalinaed dagiti kundisyon para iti panagrusing manen ti bakir, agrusing to latta. Agrusing dagiti bin-i a mangpataud ti napuspuskol a bakir.

Kasta met ti rebolusyon.

Aktitud Kadagiti Nagsurender

Numan pay linteg ti gubat nga adda maawan ken adda met maisukat ken mainayon, ipakpakat tayo ti amin a kabaalan tapno kanayon a natibker ti intar tayo. Tunggal rebolusyonaryo ket napateg. Kailalaan tayo ti uray maysa a mapukaw.

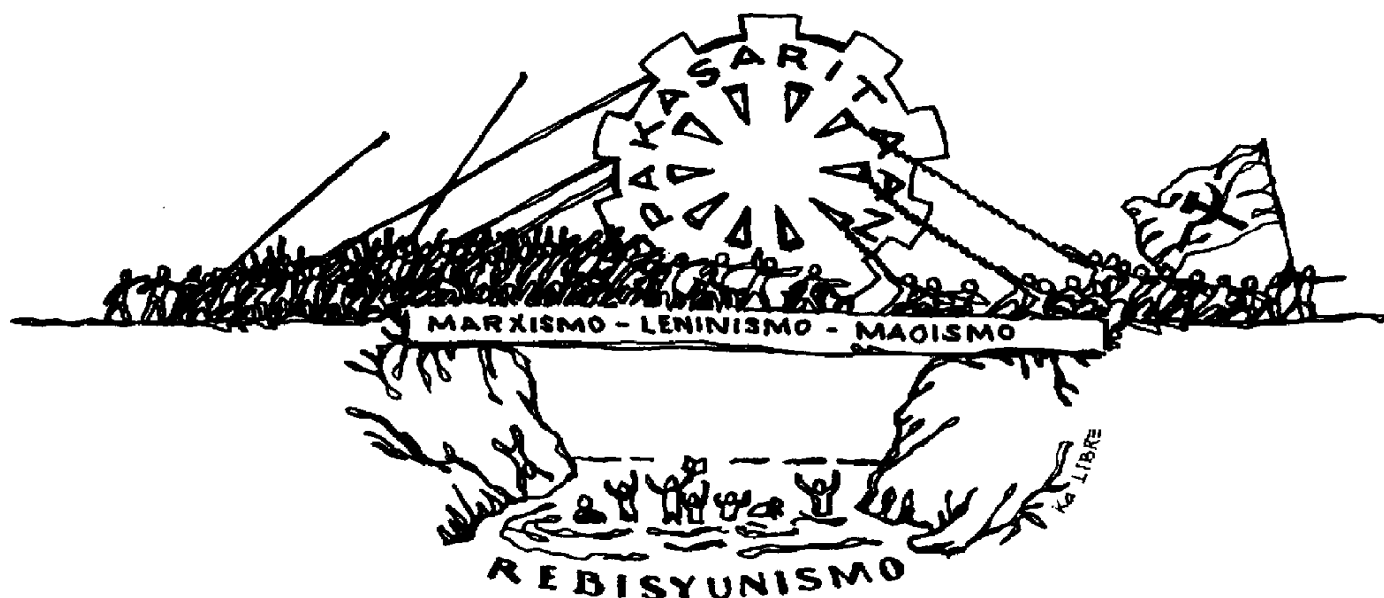
Isu a sanguen tayo dagiti agproblema a kakadwa. Risuten tayo dagiti problema. Iyaramid tayo dagiti dinillaw ken panagdillaw-iti-bagi (CSC), tsek-ap iti kasasaad, panagtasa ken panaglagom iti panagtignay, kdp. Maiwaywayat dagiti panagiinnadal tapno nair-irut ti panangarakup tayo iti proletaryado a rebolusyonaryo nga

***Babaen laeng iti agtultuloy
a lumawlaw a ken umir-irteng
a panagtignay ti masa iti adu a tay-ak
ti trabaho iti rebolusyon
a maisigurado ti panagabante
ken panagballigi.***

ideolohiya ken pulitika. Nairamut ken nasinged tayo iti masa a paggapuan ti inspirasyon, suporta ken pigsa tayo.

Ngem iti maudi a panagusig, ti indibidwal ti mangikeddeng ti turongen na, no agpursigi iti rebolusyon wenno saanen. No adda agsurender, awan ti nangiduron kadayo a pumanaw da. Nagpaguyod da kadagiti kontra-rebolusyonaryo ken reaksiyunaryo. Saan tayo a pagayatan ti inaramid da.

Ita a nailawlawagen ti papel ti lider ken ti napatpateg a papel ti masa a mangparnuay iti pakasaritaan, rumbeng ngarud a mamulat, maorganisa, ken mapatignay ti nakaad-adu a masa. Daytoy ti mangisigurado a saan a matyanan ti ubbog ti rebolusyon. Ti masa, ti masa laeng, ti pagtaudan dagiti masanay, mapanday, ken natibker a kadre ken kameng ti Partido ken soldados ti umili. Ti masa, ti masa laeng, ti di matebbag a sadiri! ★

Pananggundaway kadagiti Mannalon ti Tabako

ni Rosa Labrador

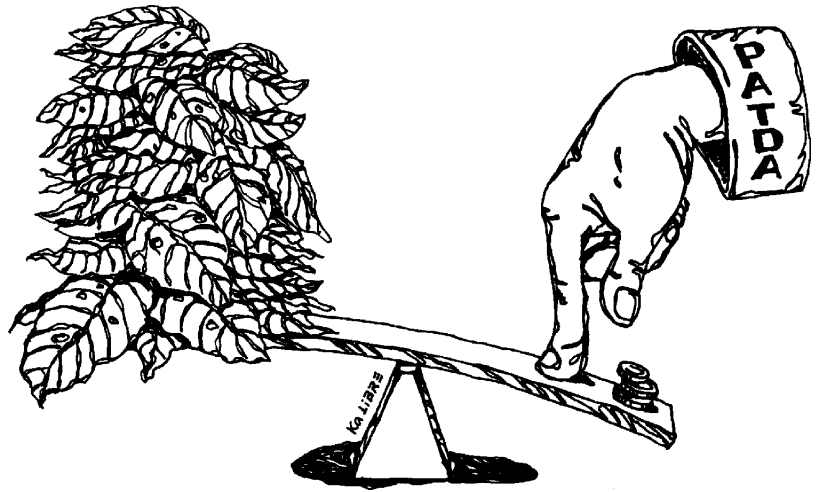
Masansan nga agsennaay dagiti mannalon ti tabako no panawen ti panaglako iti produkto da. Daytoy ket gapu iti panangbarbarat dagiti negosyante kadagiti bulong ti tabako. Tabako ti kangrunaan a produkto ti Ilocos Norte, Ilocos Sur, La Union ken kapatagan ti Abra -- dagitoy a lugar ti maaw-awagan a Kailokuan.

Kadagiti naglabas a tawen, awan umno a ngimmatuan ti presyo ti tabako a lako dagiti mannalon. Manipud 1995 aginggana 1998, agarup P40 laeng ti gagangay a presyo ti kada kilo ti primera klase a tabako a *Virginia*. Adda met sumagmamano a naisangsangayan a nakailako ti P52 kada kilo ti *full flavor* a tabako nga isu ti kanginaan.

Pinagtalinaed dagiti dadakkel a kumprador burgesya a nababa ti presyo ti panaggatang da ti tabako manipud kadagiti mannalon, bayat nga agtultuloy a nguminngina dagiti kasapulan iti produksyon ti tabako kas ti abono, pestisidyo, gasolina, kdp, ken ngumatngato met ti panangilako da ti tabako kadagiti pabrika ti sigarilyo iti pagilian ken iti abrod. Masansan pay a kukua met dagiti dadakkel a kumprador burgesya dagiti pabrika ti sigarilyo. Isu nga agtultuloy a dumakdakkell ti ganansya dagiti kumprador burgesya.

Iti Kailokuan, ni Lucio Tan ti makinkukua iti kadakkellan a *trading center* wenno tagilakuan ti tabako, a gumatgatang iti kaaduan ti tabako a produkto dagiti mannalon, ken kasosyo na met ti nadumaduma pay a *trading center* ti tabako. Isu na met ti makinkukua iti *Fortune Tobacco Corporation* nga isu ti kadakkellan manen a pabrika ti sigarilyo iti pagilian.

Ti panagkontrol iti presyo ket isu ti kangrunaan a wagas iti mala-pyudal a pananggundaway dagiti dadakkel a kumprador burgesya kadagiti mannalon iti tabako iti

Kailokuan. Ti presyo ti tabako ket ikedkeddeng ti *Philippine Aromatic Tobacco Development Association* (PATDA), maysa a kartel ti tabako dagiti dadakkel a kumprador burgesya. (Ti kartel ket panagkukumplot dagiti kadadakkellan a negosyante tapno makontrol da ti nadumaduma a paset ti maysa nga industriya kas ti proseso ti produksyon, presyo, market, kdp.)

Ti ahensya ti gubyrno a *National Tobacco Administration* (NTA), segun iti linteg da mismo, ket isu koma ti mangkontrol iti presyo ti tabako. Ngem iti aktwal, ti NTA ket aso-aso laeng ti PATDA. Tungtungpalen na ti presyo nga idiktat ti PATDA.

Dagiti met paragatang dagiti kumprador, a maaw-awagan a *cowboy*, ket masansan a mangsaur kadagiti mannalon. Adu ti makusit da babaen ti saur a timbangan ken panangipababa iti panaggrado da iti tabako. Imbes a primera klase koma, ideklara da a nababbaba a klase.

Paset ti ganansya nga aggapu iti pannakagundaway dagiti mannalon ket al-alan ti reaksyunaryo a gubyrno kas buwis segun iti linteg a *Republic Act 7171*. Ibagbaga ti gubyrno a daytoy ket mausar para iti pagsayaatan dagiti mannalon. Ngem iti aktwal, kangrunaan a pangal-alan daytoy dagiti kurakot nga opisyaes ti gubyrno iti Kailokuan (kangrunaan dagiti adda iti poder a gubernador, konggresman ken mayor) a kakumplot dagiti kumprador

burgesya. Isu a ti awag ti umili iti RA 7171 ket “Seven-Awan-Seven-Awan.”

Ti kaaduan a mannalon iti Kailokuan ket nakurapay. Kadawyan a makitaltalon da laeng. Ti kadawyan a taltalunen da ket agarup tallo a kapat (3/4) nga ektarya. Sagsagrapen da ti pyudal ken mala-pyudal a panaggundaway dagiti appo’t daga ken usurero-kumprador.

Gapu ta nakabasbassit ti maapit da, isuda ti kangrunaan a malugi iti panangkontrol ti PATDA iti presyo. Isuda ti kabassitan ti mapastrek. Isu a dagitoy ti kangrunaan ken kapingetan nga agtarigagay ti nainkalinteg a presyo.

Kabilang kadagiti agtatarigagay ti nainkalinteg a presyo ket dagiti mannalon nga addaan bukod a daga kas ti akintengnga ken nabaknang a mannalon. Mainayon pay dagiti appo’t daga. Isu a popular ken nalawa ti sakupen ti isyu panggep iti nababa a presyo iti tabako.

Kadagiti napalabas a tawen, adu ti naiwayat a panagtignay dagiti mannalon tapno ilaban ti nangatngato a presyo ti tabako. Nagballigi ti kaaduan kadagitoy a panagtignay, isu a napilitan dagiti kumprador burgesya nga ingato ti presyo. Ngem ti kangrunaan a nabeneписуан ket dagiti nabaknang a mannalon ken appo’t daga gapu ta dakdakkal ti apit da kumpara kadagiti nakurapay ken akintengnga a mannalon.

Batay iti kastoy a kapadasan, rumbeng a ti dangadang para iti nainkalinteg a presyo ti tabako ket maipauneg ken sumegunda laeng iti kangrunaan a linaon ti agraryo a rebolusyon iti agdama a tukad ti gubat ti umili. Daytoy ket ti panangipababa iti abang iti daga, ken ti panangpunas iti usura.

Iti kasta, masagrap dagiti nakurapay ken akintengnga a mannalon ti dakdakkal a benepisyo manipud iti panagngato ti presyo ti produkto da. Nupay kasta, kasapulan a mawayawayaan da manipud iti pyudal ken mala-pyudal a pannakaadipen. Magun-od laeng daytoy iti panagballigi ti demokratiko a rebolusyon ti umili, ken ti pannakaipatungpal ti maksimum a programa ti agraryo a rebolusyon -- ti panangkumpiska kadagiti daga ti appo’t daga, ken libre a pannakaiwaras daytoy kadagiti mannalon nga awanan daga. ★

DENGGEN!

Dagiti Kanta ti DANGADANG ***Volume 1*** **CASSETTE TAPE**

Nasurok 20
napili a kanta manipud iti
***DANGADANG* Songbook.**

RUMUAR iti ABRIL 1999
P100.00 laeng
Agorder kadagiti kakadwa.

OFWs: Baro a Bannuar, Wenno Baro nga Adipen?

Overseas Filipino Workers (OFWs) - aw-awagan ti gubyrno a baro a bannuar. Bannuar kano gapu ta adu ti iserserrek da a dolyar ditoy Pilipinas ken dagiti pastrek da a dolyar ti laeng makasalsalbar iti matintinnag nga ekonomya iti pagilian. Ngem agpatengga la dita ti panangbigbig ti gubyrno kadakuada. Manipud iti naggapuan da a pannakagundaway ken pannakaidadanes ditoy pagilian tayo, nakarkaro pay a maidaddadanes ken magunggundawayan da kadagiti pagtrabtrabahuan da a pagilian.

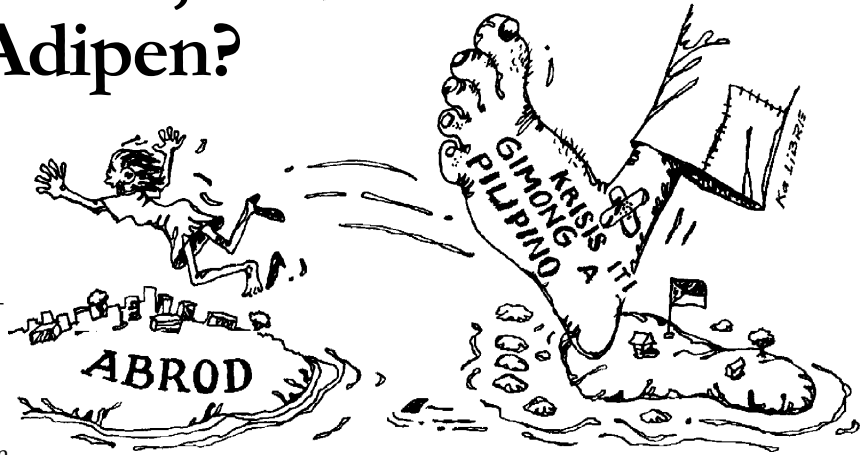
Ti OFW ket dagiti kailan tayo a ligal man wenno ilegal a simrek iti trabaho idia abrod. Dagiti ligal nga agtrabtrabaho idia abrod babaen ti kontrata ti panagtrabaho ket maaw-awagan nga OCW (*Overseas Contract Workers*). Maibilang ditoy dagiti adda kontrata da kas seaman, kas DH (wenno *domestic helper*), kas mangmangged iti pabrika, kdp.

Dagiti ilegal ket kadawyan nga awan papeles da kas OCW ngem agtrabtrabaho wenno agbirbirok da ti trabaho idia abrod. Maibilang pay ditoy dagiti mail-order-brides ken dagiti nagpason ti kontrata da ngem nagtuloy nga agtrabaho idia abrod. Agpampamarang da kas turista, estudyante wenno agbisbisita kadagiti kakabagian da.

Idi 1998, dimmanonen iti pito a milyon ti bilang dagiti OFWs nga agtegteged iti 168 a pagilian.

Panagadu ti OFWs Gapu iti Krisis

Ti panagtrabaho dagiti Pilipino idia abrod ket saan a maisina iti dumakdakkal a bilang ti *global migration* wenno panagtrabaho idia abrod dagiti umili manipud kadagiti nakurapay a pagilian. Daytoy ket gapu ta nakaad-adu ti umili nga awanan wenno agkurang ti panggedan iti bukod da a pagilian.

Ditoy Pilipinas, adu nga umili ti agsagsagrap ti kinarigat. Agtaltalinaed ti atrasado nga agrikultura ken kinakurang ti pagbiagan dagiti mannalon, aglalo ta gunggundawayan ida dagiti appo't daga ken komersyante-usurero. Mapatpatalaw dagiti mannalon a nailyan a minorya kadagiti ansestral a daga da tapno nawaya a maipatakder dagiti makaperdi a proyekto a dam ken minas. Ti dadduma pay a daga nga agrikultural ket mapatpatakderanen kadagiti subdibisyon, golf course, wenno maaramid a pagpasyaran ken pagliwliwaan dagiti babaknang.

Umad-adu dagiti mangmangged a maik-ikkat iti trabaho. Babaen kadagiti patakaran dagiti imperyalista, dagiti industriya ket agkiskissay kadagiti mangmangged tapno bassit ti swelduan da. Maysa pay, gapu ta laplappedan ti imperyalismo ti industriyalisasyon ti Pilipinas, awan ti nailyan nga industriya a pagtaudan koma ti adu a panggedan.

Makiskissayan met ti balor ti sweldo dagiti titser, nars, kdp a propesyunal. Saan a maibatog ti bassit a sweldo da iti ngumatngato a presyo dagiti batayan a kasapulan.

Marigatan unayen dagiti umili a biagen dagiti pamilya da gapu ta bumabassit ti panggedan ken saan nga umanay ti maiyaw-awid da a ganar. Nakaad-adu nga umili ti agiinnagaw para iti manmano a panggedan. Isu nga adu kadakuada ti agbirok ti trabaho idia abrod tapno mabiag da ken dagiti pamilya da, mapaadal dagiti kakabsat wenno annak da, ken makaurong koma para iti bassit a negosyo.

Panag-export ti pigs'a't tegged

Nagrugi ti panag-export ti pigs'a't tegged ti Pilipino idi pay umuna a paset ti 1900s. Nagtrabaho da idia'y Hawaii ken California kas mangmangged iti plantasyon ti unas, mansanas ken *orange*. Kalpasan ti Maikadua a Gubat ti Lubong, immadu ti kasapulan para iti pigs'a't tegged ti Pilipino para iti panagpatakder ken panagtarimaan kadagiti base militar ti US iti nadumaduma a pagilian a naperdi iti gubat.

Idi panawen ti diktadura a Marcos, nagbalin a patakaran ti gubyrno ti panag-export ti pigs'a't tegged. Naallukoy dagiti Pilipino nga agtrabaho iti abrod, aglalo idia'y Middle East ken iti barko, tapno masungbatan kano ti problema ti kinaawan-panggedan ken mapadur-as ti ekonomya.

Intuloy laeng dagiti simmaruno a reaksyunaryo a rehimen daytoy a patakaran. Naragsak unay ti naudi a rehimen iti dakkel a pastrek a dolyar dagiti OFWs, isu a ninaganan na ida kas “baro a bannuar”.

Iti aktwal, diktar daytoy dagiti imperyalista tapno mabayadan ti gubyrno ti dakkel nga utang manipud ganggannaet. Kadagiti simmukat a rehimen nagtultuloy ken umad-adu dagiti maiyek-export a pigs'a't tegged. Idi 1998, nakakolektar ti gubyrno ti US\$6 bilyon a buwis ken patulod a dolyar manipud kadagiti OFWs.

Dakkel a paset daytoy ket maibaybayad kadagiti utang iti ruar.

Pagkwartaan ti gubyrno

Dagiti OFWs ket pagkwarkwartaan ti gubyrno babaen kadagiti nakaad-adu a kasapulan a bayadan tapno makastrek iti trabaho. Agbaybayad da ti *placement fee* nga ikedkeddeng ti *Philippine Overseas Employment Agency* (POEA) para iti panagproseso kano ti papeles ti agabrod. Ti POEA ket ahensya ti gubyrno a para-rekrut kadagiti ag-OFWs. Ti *placement fee* ket manipud P18,000 agingga P75,000 segun iti papanan a pagilian. Ngem masansan ket nangatngato pay ngem daytoy ti mabayadan.

Adda sindikato iti ilegal a recruitment iti uneg mismo ti POEA. Minilyon ti mataktakaw dagiti opisyalet ti POEA manipud iti Welfare Fund koma dagiti OCWs. Ngem awan

met ti ar-aramiden ti gubyrno tapno matiliw ken maisardeng daytoy.

Malaksid ditoy, adu pay dagiti singsingiren ti gubyrno a mabayadan kas ti *medicare* ken dadduma pay, aglalo kadagiti baro nga aplikante. Dagitoy ket mausar kano para iti serbisyo ti gubyrno kadakuada idia'y papanan da a pagilian. Ngem dagitoy a serbisyo ket saan met nga ited ti gubyrno. Us-usaren da ketdi dagitoy a pondo a pagbaknangan ken busbusbusen kadagiti nabarayuboy a panagbiag da.

Agbayag ti tallo a bulan wenno nasursurok pay ti panagproseso ti papeles. Innem a bulan agingga makatawen da idia'y abrod sakbay a masubbot dagiti OFWs ti nagastos da. Kaaduan ket naggapu iti utang ti gastos da a maka- abrod. Isu a saan da pay a naka-abrod, nayutang dan ti sweldo da.

Iti panawen nga adda dan iti abrod, singiren manen ida ti gubyrno para iti buwis. Dagiti dadduma ket madoble pay nga agbuwis.

Ilegal a panagrekrut

Gapu iti kinaadu ti pakasapulan ti pigs'a't tegged idia'y abrod ken kinaadu ti awanan-panggedan ditoy, kasla uong nga immadu dagiti pribado a *recruitment agencies* idi 1980s. Nakigiddan met ditoy ti panagadu dagiti ilegal a *recruitment agencies*.

Dagiti ilegal ken peke nga ahensya ket agkolektar ti rinibribu manipud kadagiti aplikante. Naladaw ton a maammuan da a peke gayam ti passport, kontrata, tiket, ken amin a papeles da. Awan ti trabaho, nailumlom da pay iti utang. Ti kinaagpayso na, ad-adu pay dagiti nabiktima dagiti ilegal a recruiter ken saan a natuloy iti abrod uray no dakkel unayen ti nagastos da.

Maysa a pagarigan ditoy ket ti napaay a panagserrek ti 58 a Pilipino idia'y Japan a nagpammarang a miembro ti delegado ti Pilipinas iti *Asian Games*.

Ilegal nga OFWs

Nakaad-adu ti bilang dagiti ilegal nga OFWs. Ad-adu da pay ngem dagiti ligal nga OCWs. Idi 1994, iti 650,000 OCWs a pumampanaw iti tinawen, kadawyan ket saanen nga agawid kalpasan ti kontrata da, agbalin dan nga ilegal.

Segun iti tantya ti gubyrno, dagiti iligal nga OFWs ket 1.79 milyon. Ngem ti agpayso, ad-adu da pay.

Idiay Singapore idi 1994, 95% iti kabuklan a bilang ti OFWs sadiay ket awanan ti permit manipud POEA. Ti 97% ti kabuklan nga OFWs idiay Japan ket *entertainer*, ken 5% laeng ditoy ti ligal nga agtrabtrabaho. Adu met ti iligal nga OFWs iti Taiwan, South Korea, Saipan, Malaysia, Hong Kong, Australia ken USA.

Nakarkaro a magunggundawayan ken maidad-dadanes dagiti iligal a nagabrod. An-anusan da nga aglemmelemmeng idiay tapno saan a maibutaktak ti iligal a panagserrek da. An-anusan da ti iligal nga istatus no sadino ket saan a mabigbig ti kalintegan da ken matrato da kas kriminal. No maabusu da man iti pagtrabahuan, saan nga obligado dagiti opisiales ti embahada ti Pilipinas a tulungan ida.

Uray kasano a rigat ti sagsagrapen da, ib-ibturan da daytoy ngem ti agsubli iti Pilipinas nga agsarsaraaw ti buksit da a matay.

Ammo ti gubyrno daytoy a kasasaad ti OFWs. Ngem saan na nga ikankano gapu ta dakkal ti maal-ala na a kwarta manipud OFWs.

Panagabusu kadagiti OFWs

Apaman a bimaddek dagiti OFWs iti ganggannaet a daga, agrugi metten ti pannakaabusu kadakuada. Masansan a kumpiskaen dagiti employer ti *passport* da tapno maigalut dan idiay ken saan da nga insigida a makaawid no agkaproblema.

Iti laksid ti panagibtor ti iliw kadagiti pinanawan da a pamilya, dagiti OFWs ket sumangsango iti nakakarkaro a tuok, pannakaidadanes ken pannakagundaway. Dagiti masansan a panaglabsing iti kundisyon ti kontrata ket ti sumaganad: saan a mabayadan ti sweldo, makissayan ti sweldo, patrabahuen iti at-atiddog nga oras, saan a maikkan ti overtime pay, saan a maikkan ti nasayaat a makan, matrato kas balud ken adipen, kdp. Malaksid ditoy, adu dagiti marereyp, mapabasol iti saan da nga aramid, wenno mapapatay kas ti napasamak kada Flor Contemplacion ken Delia Maga idiay Singapore.

Agtultuloy nga umad-adu dagiti kaso ti panagabusu kadagiti OFWs. Idi 1995, ti naidokumento laeng a panagabusu ket 40,000. Adda dua a bangkay a maisangsangpet iti inaldaw. Idi umuna nga uppat a bulan ti 1996, 105 nga OFWs ti natay iti ganggannaet a pagilian. Ti masansan kano a gapu ket sakit, aksidente, wenno *suicide*. Kaaduan kadagiti nag-*suicide* kano ket nalawag a napapatay. Uppat a pulo ket siyam (49) ti nabagitit ken 62 ti naabusu ti nadumaduma a klase a panaglabsing ti kalintegan ti tao. Idi laeng Enero 1997, 58 nga OFWs ti natay.

Adda pay dagiti sindikato nga agpatay ti OFWs tapno laeng mailako ti *internal organs* dagiti biktima da kas “spare parts” para kadagiti agpa-transplant. Napasamak daytoy iti Taiwan kenni Elly Rose Macasing Miguel ti Kalinga. Naduktalan ti pamilya na a naikkat dagiti *internal organs* na (basisaw, dalem, kdp).

Maysa pay a kapada a kaso ket ti pannakatay ni Matthew Arnold Gawe, taga-Cordillera a nagtrabaho met idiay Taiwan. Kinuna ti gubyrno ti Taiwan a ti pannakatay na kano ket gapu iti bangungot. Kas ti napasamak kenni Elly Rose, naiyawid ti bangkay na ngem awanen dagiti *internal organs* na.

Mano pay ngata ti matay nga OFWs sakbay nga agaramid ti addang ti gubyrno? Mano a gabsuon a dolyar ti kasapulan a mapespes kadagiti OFWs tapno salakniban ti gubyrno ti kalintegan da?

Sangalubongan a krisis ken masakbayan dagiti OFWs

Iti adu a tawen iti kallabes, minilyon ken immad-adu pay a Pilipino ti nagbalin nga OFWs. Ngem itatta, gapu iti sangalubongan a krisis, agpegpeggad ti arapaap dagiti OFWs a makalung-aw iti kinakurapay.

Maluglugi wenno agserserra ti negosyo dagiti kapitalista a pagilian gapu iti sobra a produksyon. Tapno makamenos, dagiti kapitalista ket agkissay ti mangmangged. Adu ti maik-ikkat iti trabaho. Ti Japan ti kakaruan a natamaan ti kapitalista a krisis ti nalabes a produksyon.

Kadagiti pagilian a “bumangbangon ti market” kas ti South Korea, Thailand, Hong Kong, Singapore, Malay-

sia ken Indonesia, ket malmalmes iti pang-ekonomya ken pampinansya a pannakabangkrap. Dagiti puonan ket ipampanaw dagiti imperyalista, isu a malugi dagiti negosyo da.

Gapu iti sangalubongan a krisis agpegpeggad ti arapaap dagiti OFWs a makalung-aw iti kinakurapay.

Idi umuna a 10 a bulan ti 1998, bimmaba ti bilang ti baro nga OFWs iti 14.39% wenno 640,054 manipud iti 747,696 idi 1997. Kas resulta, bimmassit met ti paw-it a dolyar dagiti OFWs manipud Enero-Hulyo 1998.

Idi 1998, 700,000 nga OFWs ti naikkat iti trabaho. Dagiti addaan trabaho ket maswelswelduan ti nababa wenno agtrabtrabho ti at-atiddog nga oras.

Ti kakaruan a naapektaran ti pang-ekonomya a krisis ket dagiti OFWs iti Brunei, Malaysia, Hong Kong ken South Korea. Idiy Brunei, 2,260 ti naikkat iti trabaho idi 1998, 794 met idiy South Korea. Idiy Hong Kong ken Malaysia, adu ti nawaswas ti kontrata da gapu ta naikkat met iti trabaho wenno nalugi dagiti amo da. Idiy Middle East nagkissay dan ti mapastrek nga OCWs gapu ta ipangpangruna da nga ikkan ti trabaho dagiti umili sadiay.

Itatta, agsasarunon dagiti agaw-awid nga OFWs gapu iti nasao a krisis. Mainayon da manen kadagiti nakaad-adu a pwersa't tegged nga awanan-trabaho. Naragsak a sabten ida dagiti pamilya da. Ngem iti likod daytoy a ragsak, napaay nga arapaap.

Adu kadakuada ti agsubli koma iti probinsya. Ngem anya ngay, awan metten ti sublian da a talunen. Mainayon da iti umad-adu a bilang ti awanan-panggedan kadagiti syudad.

Panagorganisa iti intar dagiti OFWs

Kadagiti agtultuloy nga agtrabtrabaho idiy abrod, dagiti krisis a sagsagrapen da ket agserserbi a pampatibker ti pakinakem da. Lallalo a pursigido da a magun-od ti tarigagay da a makalung-aw iti kinakurapay.

Mamulumulad da iti kapadasan nga uray sadinno ti papanan ket agsagrap da latta ti nadumaduma a pannakagundaway ken pannakaidadanes. Uray ad-adu ti saan pay a naorganisa, adu metten ti maor-organisa

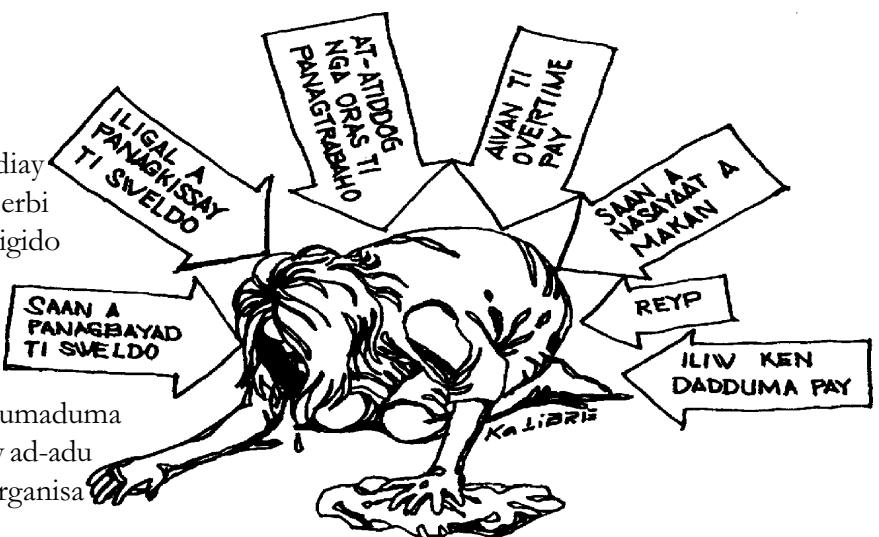
iti intar da. Adun dagiti maibangbangon nga organisasyon dagiti OFWs iti nadumaduma a pagilian. Agkaykaysa da nga agtigtignay tapno ilaban ti kalintegan da.

Kadagiti napalabas a bulan, nangiyaramid da ti nadumaduma a wagas ti protesta tapno idatag dagiti kasasaad ken kiddaw da. No pay saan latta nga ikaskaso ida ti gubyrno, itultuloy da ti agpamulat, agorganisa, ken agtignay. Iti kastoy a wagas, agserserbi da a pagwadan dagiti OCWs nga aggapu iti sabali pay a pagilian.

Adu metten dagiti OCWs iti sabali a pagilian a makisimsimpatya kadagiti ilablaban ti Pilipino nga OFWs. Ti dadduma kadakuada ket direkta a makilalaok kadagiti protesta nga isaysayangkat dagiti Pilipino. Kas kadagiti Pilipino, isuda ket agsagsagrap met ti pannakaidadanes ken pannakagundaway.

Kagiddan ti panagdur-as ti ligal a dangadang dagiti OFWs, umab-abante met ti rebolusyonaryo a tignayan iti intar da iti nadumaduma a pagilian. Uray kasano ti gagar da a mapasayaat ti masakbayan dagiti annak da, adu kadakuada ti mulat a ni kaano man, saan a maputed ti pannakagundaway ken pannakaidadanes ti umili agingga a saan a maparmek dagiti aso-aso nga agturturay a dasig ditoy Pilipinas, ken dagiti imperyalista iti intero a lubong.

Kas rebolusyonaryo nga OFWs, sumuporta da iti panagballigi ti demokratiko a rebolusyon ti umili tapno maibangon ti maysa a baro a sistema no sadino ket saanen a kasapulan nga agpaadipen idiy abrod. ★

Saluduan dagiti Babbai nga NPA!

Interbyu kenni Ka Nora

Ni Ka Nora ket kameng ti NPA nga agtigtingay iti kabambantayan ti Kordilyera. Agtawen iti 48, ken addaan asawa a kameng ti NPA met laeng. Naggapu isuna iti dasig nga akintengnga a mannalon. Inkarigatan ti pamilya na ti panagpaadal kenkuana isu a nakalpas iti kolehiyo. Sakbay a simmampa iti NPA, napadasan na ti nagmaestra ken nagtrabaho iti reaksyunaryo a gubyrno.

*Kas panangbigbig tayo iti anibersaryo ti Internasyunal nga Aldaw dagiti Babbai nga Anak Ling-et iti Marso 8, ken ti maika-30 anibersaryo ti NPA iti Marso 29, isagot ti **Dangadang** daytoy nga interbyu.*

Daytoy ti istorya ni Ka Nora.

Dangadang: Kaano ka a nag-NPA?

Nora: Simmampaak idi Oktubre 1981. Agisursuroak idi damo a napalawaganak dagiti kakadwa nga NPA. Adda ti ibagbaga da idi nga “ismo-ismo” a problema ngem saan ko naaw-awatan. Idi medyo bumaybayag sak’to la maawatan.

D: Apay ngarud a naawis ka a kumuyog kadakuada no di mo naawatan ti isursuro da? Adda ngata nakursunadaam?

Naanus ngamin nga agpalpalawag dagiti kakadwa nga NPA. Naragsak da! Adu ti ammo da a kanta. Alisto da a makiistorya. Mayat ti ibagbaga da kadagiti masa. Naganas ken adu ti maadal kadagiti ipabpabuya da a kultural.

D: Anya ngay dagiti ibagbaga da?

Kasapulan kano ti urnos tapno adda ti laban ti umili kadagiti agturturay a dasig. Tiempo ngamin idi ti panagserrek ti Chico dam ken Cellophil logging ditoy Kordilyera. Insuro da a kasapulan ti armado a rebolusyon tapno masakniban ti daga ken maisardeng ti pannakaperdi ti ili, tapno mailaban ti interes dagiti

marigrigat a masa ken mabaliwan ti bulok a sistema.

D: Anya ngata ti napasamak no awan ti NPA idi?

Awan ah! Sigurado nga awanen ti umili no nagtultuloy ti dam ken logging. Isu a napaneknekan a babaen laeng iti armado a rebolusyon a maaddaan ti namnama ti umili tapno mapasardeng dagiti dakes a panggep ti kalaban ken mabaliwan ti bulok a sistema. Isu a simmampaak iti NPA.

D: Saan ka kadi a narigatan idi damo?

Saanak met unay narigatan ta isu met ti biag mi. Isu met laeng a bantay ti ayan mi, nasanayakon iti rigat ti biag ti mannalon. Nagadu kami a simmampa idi. Makaparagsak! Nakaregregta ti kultural! Isu nga uray anya a rigat, mapunas ti anyaman a bannog no sumabat ti nabara a kablaaw ken arakup ti masa. Nairut ken nakasingsinged ti relasyon ti umili ken NPA. Nangato ti moral ti kakadwa ken masa tunggal adda mapaksyat a kabusor.

D: Adu kadi ti babbai nga NPA idi?

Ay, adu ah! Dumanon a maysa platoon kami!

... daytoy panagserrek ko iti NPA ket maysa a karit para kadagiti padak a babbai ken kadagiti lallaki...Ti rebolusyon ket para iti amin - lalaki wenno babai, ubing wenno nataengan, naka-iskwela wenno saan.

D: Iti agdama a gimong a matagtagibassit ti babbai, anya ngay ti kinapateg ti pannakilaok ti babbai iti armado a rebolusyon?

Ti kangatuan a maitulong ti babbai iti rebolusyon ket ti mismo a panagsampa iti NPA. Babaen ti panagrebolusyon, makatulong ti kababaihan iti panangwayawaya iti umili a Pilipino. Kasta met a mawayawayaan ti babbai manipud iti panangirurumen ken panangidadanes.

Ngamin, iti agdama a bulok a sistema, sagsagrapen ti babbai ti pyudal ken burges a trato. Kas ti sao a dakami ket para balay, para an-anak ken para aw-awir laeng, nababbaba kano ngem iti lallaki, para iti kama laeng, agserbi laeng para iti liwliwa dagiti lallaki.

Dagitoy a sao ken panagpampanunot ket mairamut iti bulok a turay dagiti appo't daga, kumprador kapitalista, ken imperyalista. Dagitoy ti mangisaksaknap iti pyudal ken burges a panangirurumen kadagiti babbai, aglalo dagiti mannalon ken mangmangged.

Babaen ti panagrebolusyon ti babbai, maparmek dayta a turay. Ti panagrebolusyon mi ket makatulong iti panangpunas kadagita pyudal ken burges a panagbuya ti tao.

D: Kasano met ngay ti panangtrato dagiti lallaki kadagiti babbai iti uneg ti NPA?

Managtulong dagiti kakadwa a lallaki. Nasingpet da. Isuro da no kasano nga agaramid ti kubo. Isuro da no kasano nga agpropaganda. No pinnagna, naanus da nga aguray no adda maud-udi. Ngem saan met a babbai laeng ti maud-udi. Adda met dagiti lallaki a maud-udi. Awan ti pyudal a panagtrato. Lallalo nga awan ti burges. Agpapada ti lallaki ken babbai. Amin ket ag-gawaing masa. Uray

lallaki ket aglaba, agsakdo, agluto. Dagiti babbai ket kumuyog met iti ambush.

D: Napadasam ngaruden ti labanan?

Ti damo a kapadasak ket dependsiba. Naupilanak. Saanak met a nagbuteng. Makagunayak latta. Naka-engkwentro kami ti kalaban. Idi umatras kami, nagpaputok ti kalaban. "*Paklebb!*" kuna ti kakadwa. Ngem natamaanakon iti bukot. Simmalpot ti bala. Inalalayan dak ti kakadwa nga immatras. Inaywanan dak ti kakadwa inggana maagasanak.

D: Kas babai, anya ngay dagiti problema a nasabsabat mo?

Idi 1989 a tiempo ti kamkamali ken disoryentasyon, adda panangtagibassit ti kakadwa a lallaki kanyak no iti punto militar. Ti inted da a paltog ko ket bulok! Nagboluntaryoak idi iti panglaban a yunit gerilya ta kayat ko a padasen ngem di da kayat. Nadismayaak! Pudno, nakapsutak iti pisikal, akseptarek. Ngem no laban, kayak met, al! Naawan metten dagitoy a panangtagibassit aglalo itatta ta naiwayat ti tignayan a panagilinteg kadagiti kamali.

D: Anya met ti ibagbaga ti masa no makita da ti babai nga NPA?

Kaaduan ket bilib da. Ngem adda met dagiti masa, lalaki man wenno babai, a mangibaga, "*Bay-an yo laengen ta dagiti lallaki ti ag-NPA! Kaasi kayo laeng a babbai dita! Ti laban ket para lallaki laeng!*"

Ti kunak, daytoy panagserrek ko iti NPA ket maysa a karit para kadagiti padak a babbai. Ken lallalo a karit para kadagiti lallaki. Maysa pay, saan a pudno a ti laban ket para lallaki laeng. Ti rebolusyon ket para iti amin - lalaki wenno babai, ubing wenno nataengan, naka-iskwela wenno saan.

Babaen ti patas a relasyon ti babbae ken lallaki iti intar ti NPA, nasuroan met ti masa a rimbawan dagiti pyudal ken burges nga ugali. Idi ket awan ti makitam a lalaki nga aginnaw, agbayo, wenno agani, gapu ta trabaho ti babai kano dayta. Ngem babaen ti ehemplo dagiti lallaki nga NPA a tumulong kadagitoy a trabaho, maaw-awanen ti

**Babaen ti patas a relasyon
ti babbae ken lallaki iti intar ti NPA,
nasuroan met ti masa a rimbawan
dagiti pyudal ken burges nga ugali...**

panangidumduma ti panglalaki wenno pangbabai a trabaho. Adda pay babbai nga agarado ken agkayo.

D: Itatta met ngay a nabayag kan iti NPA?

Wen, kayat mo a saoen ket bumaketakon, anya? Agpayso, iti agdama nga edad ko, adda rigat iti pannagna. Problemaen dak ti kakadwa, mauray-uray iti dalan. Ngem iti trabaho, napigsaak latta. Natibker ti nakem ko uray no lumukay dagiti tumeng. Ti umuna nga agsurender ket dagiti lumukay ti panunot da, saan a dagiti lumukay ti tumeng da.

D: Kasano met dagiti NPA a maaddaan ti anak?

Kadagiti NPA a pamilyado, aglalo dagiti babbai, agpayso a problema no sino ti agaywan kadagiti annak da. Isu nga adda dagiti agtugaw wenno umikkat. Ngem adu latta met dagiti agpurpursigi nga NPA uray naiyadayo iti pamilya da. Di na kayat a saoen a natangken wenno awan ti puso da. Nataba ketdi ah, ti puso da! Masugsugat man ti puso da a maiyadayo iti pamilya, itultuloy da latta a lumablabaan.

Ta ti ilablaban da ket saan laeng nga interes ti bukod da a pamilya, no di ket interes ti rebolusyon ken ti kaaduan a masa a marigrigat. Saan koma, ken saan a rumbeng, nga agbanga ti pamilya ken panagrebolusyon. Iti panagrebolusyon, ipakpakita tayo ti panagayat tayo iti pamilya ken iti amin a kailian. Babaen ti rebolusyon, aggidan nga ilablaban tayo ti pamilya ken ti kaaduan.

Kayat tayo a maragpat da ti naranyag a masakbayan, makalung-aw iti nabayagen a panaggundaway ken panangidadanes dagiti buklis nga agturturay. Babaen ti partisipasyon ti babbai ken lallaki iti gubat ti umili, maaddaan tayo amin ti namnama a magun-od ti aldaw ti naragsak a wayawayaya ken demokrasya.

Dagiti agrigrigat a pamilya tayo ket saan a lapped iti panagrebolusyon. Isuda ti inspirasyon tayo tapno agrebolusyon. ★

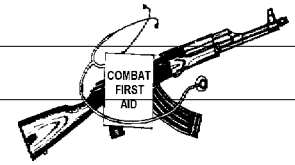

DANGADANG

Ti *Dangadang* ket rebolusyonaryo a dyaryo tayo a rummuar kada tallo a bulan iti tarabay ti *Partido Komunista ti Pilipinas* (PKP). Dawaten mi nga ipatulod yo dagiti damdamag, komentaryo, kanta, iskit, daniw, drowing, kdpay a kayat yo a maipablaak. Kasta met a silulukat kami kadagiti dillaw, obserbasyon, ken singasing yo maipanggep kadagiti naisurat ditoy *Dangadang*.

Pagtitinnulongan tayo a padur-asen ti rebolusyonaryo a dyaryo tayo.

Ti dua a piso a presyo ti *Dangadang* ket bassit a boluntaryo a donasyon tapno masuportaran ti agtultuloy a panagruar ti dyaryo tayo.

TIPUS (*Typhoid Fever*)

Addad epidemya ti tipus dito Pilipinas aglalo iti tiempo ti panagtutudo. Nalabit nga adu dagiti maakaran kadagiti umay nga aldaw ken bulan.

Kadagiti atrasado a pagilian kas ti Pilipinas, maysa a kangrunaan a gapu ti pannakatay ti tao ket ti sakit a tipus. Mairamut daytoy iti panagbaybay-a ti gubyrno iti salun-at ti umili ken ti kinaatrasado ti ekonomya. Kadagiti imperyalista ken kapitalista a pagilian, nabayagen a naawan daytoy a sakit.

Inggana't saan a mabaliwan ti agdama a bulok a sistema, sigurado a regular a mapasamak ti epidemya ti tipus. Nupay kasta, adda met dagiti maaramidan tayo tapno maliklikan ti tipus.

Any a ti sakit a tipus?

Ti tipus wenno *typhoid* ket maysa nga impeksyon nga agrugi iti bagis aglalo dagiti babassit a bagis. Daytoy ket gapu iti bakterya a *Salmonella typhosa*. Maala daytoy a sakit babaen ti makan ken danum nga addaan bakterya ti tipus. Maiyakar ti tipus babaen ti katay ken takki ti agsakit a mailaok iti makan, danum, wenno usar iti pannangan.

Dagiti masakog a matipus ket mangiyakar ti sakit iti isiksikog da. Mabalin a nasapsapa ti panaganak da, wenno basbassit ti ubing a rummuar, no saan man a matay.

Rummuar dagiti sinyales ken sintomas kalpasan ti 5-14 nga aldaw apaman a makauneg ti bakterya iti bagí ti tao. Agbayag ti sintomas ti 10-14 nga aldaw. Kalpasan na, uray no awanen dagiti sintomas, mabalin nga agtalinaed latta dagiti bakterya ti tipus iti bagis na.

Sinyales ken Sintomas

Kadagiti addaan tipus, mabalin a makita ti sumagmamano kadagiti sumaganad a sinyales ken sintomas:

Umuna a lawas:

- Sintomas a kapada ti trangkaso wenno panateng, kas ti uyek, nasakit a susuop, nakaro a panagsakit ti ulo, panagkapsut, nasakit a karabukob.
- In-inot a ngumato ti gurigot kada aldaw agingga dumanon iti 40°C wenno nangatngato pay.
- No maminsan ket agsarwa, agburis, wenno agtabbel, ken agsakit ti tiyan
- Nabuntog ti pulso uray no nangato a gurigor. Bilangen ti panagpitik ti pulso ken alaen ti temperatura kada 30 minutos. No bumumbuntog ti pulso bayat a ngumatngato ti gurigor, nalabit nga addaan tipus ti pasyente.

Maikadua a lawas:

- Nangato a gurigor ken nabuntog a pulso

Tsart: Panagtomar ti Antibiotiko

EDAD	Chloramphenicol	Trimethoprim-Sulfamethoxazole	Ampicillin
2-6	1 kutsarita ti 125 mg 4X kada aldaw WENNO 1/2 kutsarita ti 250 mg 4X kada aldaw	1/2 - 1 kutsarita, 2X kada aldaw	1 kutsarita ti 125 mg 4X kada aldaw WENNO 1/2 kutsarita ti 250 mg 4X kada aldaw
7-12	1 kapsula ti 250 mg 4X kada aldaw	1 - 2 kutsarita, 2X kada aldaw	1 kapsula ti 250 mg 4X kada aldaw
Nataengan	500 mg kapsula, 4X kada aldaw	1 - 2 kutsarita, 2X kada aldaw	500 mg kapsula, 4X kada aldaw

- Adda rummuar iti bagi a nalabbasit a kasla kamuras agrugi iti barukong. Maawan dagitoy kalpasan ti 3-4 nga aldaw.
- Nakaro a panagkakapsut
- Agpigerger no maminsan
- Panag-deliryo (*delirium*) wenno kasla agammangaw
- Kumuttong ken maawanan ti danum ti bagi

Iti maikatlo a lawas, in-inot a maawan dagiti sintomas ken sumayaat ti rikna ti agsakit no awan ti kumplikasyon ken napigsa ti resistansya ti pasyente. Mapasamak ti kumplikasyon aglalo kadagiti saan a maikkan ti antibiotiko.

No saan a maagasan, dagiti kumplikasyon ket maabutan ti bagis, pulmonya, impeksyon ti utek, wenno panagbagtit. Ti pakailasinan ti naabutan a bagis ket bigla a bumaba ti temperatura ken pumardas ti pulso. Masarunuan daytoy ti panagtakki nga adda dara na.

Pananglapped

Iti panawen ti epidemya ti tipus aglalo iti panagtutudo, masapul a siguraduen ti kinadalus ti makan, danum, ken arubayan. Ipaburek ti mainum ti uneg ti 30 minutos. Ugasan a nalaing ti ima sakbay a mangan.

Tapno maliklikan ti panagwaras ti tipus, isina dagiti usar iti pannangan dagiti addaan tipus. Masapul a nauneg nga ikali ti takki wenno siguraduen a saan a maiwara daytoy iti arubayan. Kitaen ta saan a kanen ti aso wenno baboy ti takki.

Masapul a bugguan a nalaing ti ima kalpasan ti panagaywan kadagiti addaan tipus.

Panagbakuna

Adda ti dua a klase ti bakuna.

1. ***Injection*** - maited daytoy maminsan ngem masapul a maulit kada lima a tawen
2. ***Kapsula*** - maited daytoy kada tallo a tawen

Kadagiti 1 tawen nga ubbing - mabalin a maited ti bakuna kada tawen tapno maliklikan ti impeksyon ti tipus.

Panangagas

1. Patomaren ti Chloramphenicol iti uneg ti dua inggana tallo a lawas, batay iti ***Tsart***. No saan pay a simmayaan ti pasyente kalpasan ti uppat nga aldaw, sukatan ti Chloramphenicol iti Ampicillin wenno trimethoprim-Sulfemethoxazole.
2. Pakanen ti nasustansya a taraon tapno pumigsa ti resistansya.
3. Ikkan ti agas para ti gurigor kas ti paracetamol. Banyusan dagiti ubbing aglalo no nangato unay ti gurigor.
4. Paimbagen ti panagburis ken kinaawan ti danum ti bagi babaen ti panagpainom ti adu a danum.
5. Paginanaen ti pasyente agingga pumigsa ken maawan dagiti sintomas.
6. Tapno mapababa ti gurigor ken magin-awaan ti sakit ti ulo ken susuop, agusar ti mulmula a makaagas wenno *acupuncture*. Annadan laeng ti panagusar ti *acupuncture* aglalo no nakapsut unay ti pasyente.
7. No maladaga, nasaysayaat nga ipatsek-ap iti doktor gapu ta narigat a makasigurado no tipus ti sakit na ken delikado nga insigida a patomaren ti antibiotiko. Ti doktor ti mangited ti umno a dosis para kanyana.
8. No maminsan, adda dagiti kaso a saan a kabaalan dagiti antibiotiko a patayen ti amin a mikrobyo ti tipus. Daytoy ket gapu ta adda dagiti mikrobyo a naaddaan ti resistansya kontra iti antibiotiko. Kadawyan kadagitoy a kaso ket gapu met laeng iti saan a panangkumpleto ti pasyente iti umno a doses ti matomar nga antibiotiko, wenno panagabuso na iti antibiotiko.

Kadagitoy a kaso, agtultuloy dagiti sintomas. Mabalin met a maawan dagiti sintomas ngem agtalinaed dagiti mikrobyo iti bagis ti pasyente, isu a mabalin pay laeng a makaakar isuna.

Mabalin nga interamente a mapaksyat ti bakterya a tipus a nabatbati iti bagis babaen ti panagited ti nangato a klase ti antibiotiko a *Ciprofloxacin* - 750 mg mamindua kada aldaw iti uneg ti uppat a lawas. ★

DAMDAMAG LOKAL**Ambus Idiay Abra,
3 a Tropa ti AFP Natay**

Inambus ti maysa nga iskward ti NPA idiay Abra ti maysa a yunit ti 3rd Special Forces Battalion idi Disyembre 20, 1998. Dagiti militar ket nakalugan iti Kennedy Jeep nga agturong iti Licuan-Baay para iti pang-intel nga operasyon kontra iti kakadwa ken masa. Nagoperasyon ti kabusor uray no indeklara ti gubyerno ti SOMO (*Suspension of Offensive Military Operation*) wenno unilateral sispayr idi panawen ti paskua.

Iti nasao nga ambush, tallo a soldados ti kabusor ti natay, uppat met ti nasugatan a nakaibilangan da 1st Lt. Mojica, Corporal Darwin Centeño, Corporal Edward Pausabos ken Private 1st class Rey Senato.

Nakumpiska ti kakadwa ti maysa a baby M16, maysa nga M16, ken maysa a kalibre .45 pistola. Nadadael pay ti jeep ti kabusor. Awan ti nadangran iti intar ti NPA.

Naragsakan unay dagiti masa iti naimballigian a pannakaisayangkat ti nasao a taktikal nga opensiba (TO) gapu ta nakissayan dagiti pwersa ti kabusor a mangag-agum kadagiti daga ken mangdaddadael ti pagbiagan ti umili. Daytoy ket panangipatungpal iti patakaran ti NPA a mangisayangkat kadagiti TO batay iti kabaelan tayo, kukua tayo ti inisyatiba, ken sigurado ti balligi iti pulitika ken militar. ★

**Panggimong a Serbisyo Mangpaspasingked
iti Relasyon ti Umili ken Hukbo Da**

Nangiaramid ti maysa a yunit ti NPA ti nadumaduma a panggimong a serbisyo iti maysa a baryo ti Mountain Province itay nabiit. Paset daytoy ti inaldaw a rebolusyonaryo a trabaho ti NPA. Ngem iti daytoy nga okasyon, nagserbi daytoy iti nasingsinged a relasyon ti masa iti hukbo da, aglalo ta ti baryo (awagan tayo a “Dammang”) ket paset ti masubsublian wenno rekoberi a lugar.

Iti mano nga aldaw, naiyaramid ti *dental services* no sadino ket naparut ti nabukbok a ngipen ti 57 nga umili ken napatomaran da ti agas. Adda met 54 nga umili a nagpaagas babaen ti *acupuncture*. Adu ti nabang-aran ti rayuma da. Adda met masakog a naikkan ti multi-vitamins. Gapu iti adu a pasyente, kasapulan nga inted ti

kakadwa nga NPA uray ti reserba da nga agas a pang-emerdyensi.

Nairana nga adda kadwa iti yunit a makabael nga agtarimaan ti radyo. Adu a radyo ti masa ti napaguni manen. Mangngeg da manen dagiti damdamag ken paborito da a programa.

Timmulong dagiti kakadwa iti panagapit. Uray iti rabii iti sidong ti ranyag ti bulan, intuloy da a nagapit ken nagbunag ti pagay mapan kadagiti balbalay ken agamang ti masa.

Inlawlawag ti kakadwa kadagiti masa a “pangmabiitan” a tulong laeng dagitoy a naited; bassit a panangpalag-an kumpara iti nadagdagsen a problema ti umili. Kinuna ni Ka Marlon, kameng ti yunit, kadagiti masa ti Dammang,

“Agreberebolusyon tayo pay laeng isu a saan mi pay kabaelan nga ited ti tuloy-tuloy ken kumpleto a panggimong a serbisyo.” Innayon na pay nga impakaawat, *“Ti laeng maisigurado mi ket ited mi ti amin a kabaelan tapno mapasayaat ti kasasaad ti umili bayat nga agkukuyog tayo a lumablaban para iti nainkalintegnan a masakbayan.”*

Inlawawag met ti kakadwa a rebbengen koma ti gubyrno a siguraduen dagiti batayan a kasapulan ti umili, *“ngem inggana saan a marebbek ti agdama a kontra-umili a gubyrno, dagiti pondo a naggapu iti umili a para koma kadagiti panggimong a serbisyo ket mapan latta kadagiti bulsa ken buksit dagiti dadakkel ken uray babassit nga upisyal ti gubyrno.”*

Inlawag pay ti kakadwa a no mapalawa ken mapatibker dagiti maitaktakder a rebolusyonaryo nga organisasyon dagiti mannalon, kabataan, kababaihan, ken pati ubbing iti baryo, mabalin to a maikkan ti treyning dagiti masa maipanggep kadagiti panggimong a serbisyo. Iti kasta, uray no adayo ti kakadwa ket kabaelan ti masa a sanguen dagiti bukod da a kasapulan a pangmabiitan wenno emerdyensi.

Sisasagana dagiti masa iti *“recovery barrio”* a maorganisa manen kadagiti rebolusyonaryo a timpuyog. Ngem inyunay-unay ti masa a *“saan koma a maulit dagiti darasudos unay a panaggaraw a paka-eksposan tayo; ken no pasaray nga umadayo kayo, saan koma a mabayag ket agsubli kayo.”* ★

Sispayr iti Tribu ti Dalican ken Fidelisan

Naballigi a naipatungpal ti 10 aldaw a sispayr iti baet ti agkarisiris a tribu ti Dalican, Bontoc ken Fidelisan, Sagada. Naiyaramid ti sispayr idi Enero 19-28, 1999 babaen ti tulog ti NPA.

Panggep ti sispayr a lukayan ti presyur ti *tribal war* iti baet ti dua a tribu, kissayan ti peggad iti seguridad da, ken ikkan waya a makatrabaho ti umili iti talon ken mangsango iti dadduma pay a pang-ekonomya nga aktibidades a naapektaran manipud bintak ti *tribal war* iti baet da. Nagserbi ti NPA kas negosyador ken gwardiya a nangbantay iti turod a nagbaetan ti dua a tribu tapno maisigurado ti sispayr. Ababa man ti sispayr, nagun-od met dagiti panggep na.

Bintak ti *tribal war* kas resulta ti risiris maipanggep iti danum nga aggapu iti maysa a turod iti baet ti dua a tribu. Ti turod ket pareho nga ibilbilang ti dua a tribu a saklaw ti teritoryo ken nagtaudan da a daga. Ti danum ket kinabitan dagiti taga-Dalican ti tubo tapno maaddaan da ti mainom. Tinastas ken dinadael ti taga-Fidelisan ti tubo. Ket pinatay ti taga-Dalican ti maysa a lakay ti Fidelisan.

Segun kadagiti umili, nagrugi ti kontradiksyon iti baet ti Dalican ken Fidelisan idi pay 1930s. Bimmara ti kontradiksyon idi kimmara ti tikag ti El Niño idi napalabas a tawen. Ngem ti ramut ti problema ket ti historikal a

panangipaidam ti reaksyunaryo a gubyrno kadagiti batayan a kasapulan ti umili ti Kordilyera kas ti danum, irigasyon, *waterworks*, kalsada, iskwelaan, *clinic*, kdpy.

Ti sispayr ket maysa kadagiti kongkreto nga addang ti NPA tapno matulungan ti dua a tribu agturong iti panagsubli ti tinnalek ken tinnulong inggana marisut ti kontradiksyon da. Naiyaramid ti sispayr iti sango ti nakamulagat ken nakatunganga a PNP a nakadestino mismo kadagiti dua a baryo. Simrek ken nagpwesto ti PNP manipud pay Disyembre 1998 ngem inggana itatta, awan pulos naaramid da uray panangpalammiis iti kontradiksyon. Gistay pay masabotahe ti sispayr gapu iti operasyon ti 54th IB iti lugar.

Maysa pay a mangpakpakaro iti problema ket ti patakaran ti gubyrno nga IRA (*Internal Revenue Allotment*) ken ti programa na a CALC/CADC. Kayat dagiti agum a pulitiko a makaala ti dakdakkal a pondo ken maka-ideklara ti nalawlaw a daga babaen ti IRA ken CALC/CADC, kontra iti nainsigudan a linteg ken patakaran ti umili maipanggep iti daga. Isu a sugsgogan da ti umili. No maipakat dagiti bulok a linteg ti reaksyunaryo a gubyrno, nalaklaka a maagaw ti daga para kadagiti minas ti imperyalista a mangdadael iti ili.

Namintallo a daras a pinagsabat ti *Provincial Peace and Order Council* (PPOC) ti dua a tribu ngem awan met laeng nagbambanangan na, gapu ta saksakayan laeng dagiti reaksyunaryo a pulitiko ti isyu para iti personal nga interes ken pannakabigbig da.

Makita kadagitoy a programa ken aramid ti reaksyunaryo a guberno a saan da nga itaktaderan ti interes ti umili. Saan a seryoso dagiti kurakot a pulitiko a mangrisut kadagiti problema no di ket pakaruen da pay.

Iti bangir na, namnamaen ti NPA a dakdakkell pay ti kongkreto a maitulong da malaksid iti sispayr. Iti kasta, interamente a marisut ti kontradiksyon ti Dallic ken

Fidelisan, babaen ti mismo a tulong ken kooperasyon dagiti umili ti agsumbangir a tribu, aglalo dagiti lallakay.

Daytoy ket paset ti patakaran ti NPA a risuten dagiti kontradiksyon iti intar dagiti umili babaen ti nainkapyaan ken di-antagonistiko (saan a nadara) a wagas kas ti tungtongan, areglo, bodong, kdp. Isu a ti panawagan ti NPA ket “Iwayat ti gubat ti umili, saan a gubat ti tribu!” Kayat na a saoen, rumbeng nga agkaykaysa dagiti marigrigat nga umili kontra iti komon a kabusor, imbes nga agbinnusor dagiti umili. ★

3 Barangay Ti Mankayan, Lumlumnek Gapu Iti Minas

Pannakareggaay iti uneg ti daga (*underground subsidence*), naaweng nga aglawlaw, ken panag-gunggon ti daga. Dagitoy ket sumagmamano laeng a pakariribukan ken sangsanguen dagiti umili ti Mankayan, Benguet, gapu iti managdadael a panagminas ti *Lepanto Consolidated Mining Corporation* (LCMC).

Ti 30,000 a populasyon ti Mankayan ket apektado iti panagminas ti LCMC, aglalo dagiti agnanaed iti asideg ti minas. Ti asuk nga aggapu iti *copper dryer* ket agresulta iti kanayon a panagsakit ti ulo, panagsarwa, ken pannakaulaw ti umili. Nasaknap ti sakit a TB, *silicosis* (sakit iti bara), tipus, ken *cirrhosis* (lumtega dalem). Adu a baka ken nuang ti matmatay. Dagiti mula ket saanen nga agbunga. Daytoy ket gapu iti kemikal a *sulfur* manipud iti asuk nga ipugpugso ti minas.

Gapu iti *underground subsidence*, lumlumnek ti tallo a barangay iti Mankayan kas iti Poblacion, sitio Tubo iti barangay Sapid.

Ngem iliblibak latta ti LCMC nga isuda ti kangrunaan a mapabasol. Batay iti imbestigasyon da, adda laeng kano siyam a balbalay a nagberri ken naperdi ti diding, datar

ken kasta met ti dalan. Ipatpatangken met ni Guillermo Estabillo Jr., maysa a geologist ti LCMC, a ti nakasaadan ti balbalay ket klase ti daga a nalaka a margaay. Ilaslastog da a natalged kano ti panagminas iti uneg ti daga agsipud ta nagaburan kanon dagiti usok iti batog dagiti apektado a balay.

Kasano da ngarud nga agminas no ginaburan da dagiti usok? Iti aktwal, pampamneknegan dagiti minero a saan a natalged dagiti suporta ti usok, ken saan pay a nagaburan dagiti nakalawlaw nga usok a rumbeng koma a nagaburan idi pay laeng. Ken no agpayso man a ti kadagaan ti Lepanto ket sigud a nalaka a margaay, lallalo ketdi a pakaruen ti minas daytoy. Batay iti obserbasyon ti umili, kimmaro ti pannakareggaay ti daga ken panaglennek ti balbalay manipud inrugi ti LCMC ti *block caving* - panagaramid kadagiti dadakkell a kuweba iti uneg ti bantay babaen ti dinamita. Iti kasta maiserrek da dagiti *Load-Haul-Dump truck* ken bulldoser.

Inamin met ti LCMC a ti aweng ken panaggunggon ti daga ket aggapu iti *compressor*, makina nga agsuplay ti angin kadagiti usok. Ngem no saan a maanusan ti umili, nasaysayaat kano a dagiti umili ti pumanaw.

Agngarngaryet iti pungtot dagiti umili agsipud ta mamati da a pasig kinaulbod ti resulta ti imbestigasyon dagiti kakumplot met laeng ti LCMC. Idi Disyembre 1998, nagpetisyon dagiti umili ti Tubo iti DENR tapno maiyakar koma dagiti *compressor* iti sabali a lugar. Nagpetisyon met dagiti umili ti sitio Tabbac tapno isardeng ti panagminas ti LCMC iti lugar da.

Sigud a natalna ti panagbiag dagiti umili idi ngem manipud simmangpet ti LCMC, nasukatan daytoy ti riribuk, makatitileng nga aweng ti makina, ken awan sarday a pannakadadael ti aglawlaw ken pangkabiagan dagiti umili.

Imbes a denggen ti LCMC ken gubyerno dagiti kiddaw ti umili, saan ketdi ta patalawen da ti umili iti bukod ken nagtaudan da a daga. Mangipakita laeng daytoy nga agkakumplot ken agkakuyog ti LCMC ken gubyerno tapno agtultuloy a takawen da ti kinabaknang ken pangkabiagan dagiti umili iti Lepanto, Mankayan.

Idiay Bulalacao, Mankayan, ti *attendance sheet* a pinirmaan ti umili ket inusar ti LCMC kas pammaneknek nga inaprubaran kanon ti umili ti panagserrek ti minas iti lugar da.

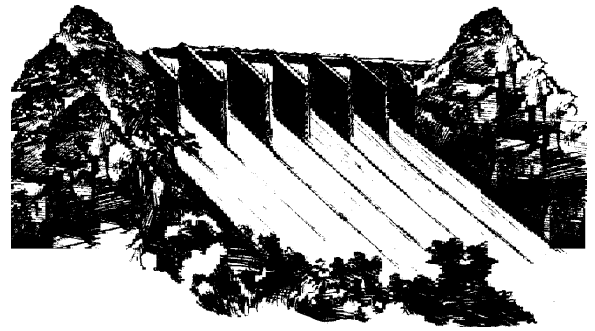
Umat-atiddog ti listaan dagiti utang ti LCMC a rumbeng a masingir iti nangina: panangagaw iti nagtaudan a daga, panangrugit iti aglawlaw, panangdadael iti kabiagan, panangperdi iti pagnanaedan ken salun-at ti masa, panaggamgam iti kinabaknang ti pagilian, ken pananggundaway ken panangidadanes kadagiti minero ken mangmanged. ★

Opisyales ti Itogon, Umannugot iti San Roque Dam

Pormal nga immannugot ti *municipal council* ti Itogon iti pannakaitakder ti *San Roque Multi-Purpose Dam Project* (SRMDP) idi Enero 21, 1999. Daytoy ket kalpasan a nakitungtong kadakuada ni Ronaldo Puno, *Undersecretary* ti *Department of Interior and Local Government* (DILG), ken ti dadduma pay a nangangato nga opisyales ti gubyerno, idi nagmiting da idiay Camp Crame, Quezon City.

Ti tungtongan idiay Camp Crame ket kagibusan ti panaggandat ti gubyerno a sugsgan, ulawen, ken pursaran dagiti lokal nga opisyal ti Benguet ken Itogon. Iti napalabas, agpampamarang pay a makatao dagiti lokal nga opisyales. Ngem iti kamaudianan, inlako da met la gayam ti umili, ti daga, ken kabiagan ti kailian da kasukat ti pasuksok ken bukod da a pagnam-ayan.

Kinasapulan ti gubyerno ti panagannugot dagiti opisyales ti Itogon tapno ipakita da a saan kano a sumupyat iti dam dagiti umili a maapektaran. Daya a panagannugot ket maysa a rekisito nga inkeddeng ti imperyalista a bangko tapno agpautang ti pondo para iti konstruksyon ti dam.

Kinuna mismo dagiti opisyal ti gubyerno nga awanen ti anyaman a lapped tapno maituloy ken maileppas ti SRMDP.

Ti dam ket agdama nga ipatpatakder ti *San Roque Power Corporation* (SRPC). Ti SRPC ket kumbinasyon ti nadumaduma nga imperyalista a korporasyon ken isu't mangtagikua iti dam no malpas a maipatakder.

Iti sabali met a bangir, pumigpigsa ken lallalo nga umir-irteng ti panagsupyat ti umili kontra iti SRMDP. Iti maysa a konsultasyon nga inyaramid ti SRPC idi Enero 10, 1999 idiay Dalupirip, Itogon, nalawag nga inwaragawag dagiti immatendar ti panagsupyat da iti dam. Kinuna ti umili, “No talaga a seryoso ti SRPC a tumulong kadakami a kas ti ibagbaga da, ti kasayaatan a pammaneknek daytoy ket pumanaw da ditoy Pilipinas!”

Idi Enero 18, nasurok 100 nga umili ti Dalupirip ti nagpiket iti sango ti munisipyo tapno iwaragawag ti panagsupyat da. Imbaga da a saan a pudno ti kunkunaen ti gubyrno nga umannugot ti umili iti dam.

Idi met laeng Enero, nagpetisyon ti 153 umili ti Brgy. Ampucao, Itogon tapno pasardengen ti proyekto. Binirngasan da a traydor dagiti opisyaes ti barangay ken ti gubyrno, gapu ta di da ilablaban ti interes ti umili. Kinuna da pay a makikaykaysa da iti dadduma pay a komunidad a lumablaban iti dam, ken agkukuyog da a labanan ti sagsagrapen da a pannakaidadan.

Idi Pebrero 6, nagbarikada dagiti umili ti San Nicolas, Pangasinan, tapno pasardengen dagiti lugan nga umuneg ken rummuar iti Brgy. San Roque, San Manuel, Pangasinan no sadino a maitaktakder ti dam. Nagpanawagan dagiti nagbarikada a rumbeng nga agkaykaysa ti umili ti Itogon, San Manuel, ken San Nicolas tapno labanan ti proyekto.

Daytoy nga aksyon masa ket kabaliktad ti ilaslastog ti gubyrno nga awan ti taga-Pangasinan a sumupsupyat iti dam.

Uray iti dadduma a pagilian, pumigpigs a met ti protesta laban iti proyekto. Maysa a nalatak a pangarigan ket ti nadumaduma a grupo idia Japan a mangkidkiddaw iti gubyrno da a saanen nga ituloy ti suporta ken panangpondo da iti SRMDP. Kinuna da a ti panangpondo iti proyekto ket panangsuporta iti panangidadanes kadagiti marigrigat nga umili ti lubong. Ti *Japanese Export-Import (Jexim) Bank*, maysa kadagiti kadadakkelan a bangko iti Japan, ket agpautang koma ti nasurok US\$300 milyon para iti SRPC.

Iti sango ti panangbutbuteng ken panangsulsulisog ti gubyrno ken SRPC, lumawlaw ti panagsupyat ken lallalo nga agbalbalin a palaban ti umili. Kuna ngarud dagiti taga-Dalupirip, "*Agrugrugi pay laeng ti labanan!*" ★

Panagkurakot ni Governor Belac Naibutaktak

Kinasuan ti Sangguniang Panlalawigan (SP) ti Kalinga ni Gov. Dominador Belac ti *graft and corruption* idi Oktubre 1998 gapu iti panagusar na iti pondo ti gubyrno para iti lugan na a Nissan Safari.

Ti P1,076,127.70 nga inutang ti probinsya ti Kalinga manipud iti Development Bank of the Philippines (DBP) ket para koma iti kalsada ken rangtay. Isu ti imbayad na idi Setyembre 4, 1998 para iti lugan a ginatang na iti Royce Motor Center, Inc.

Katugtugaw pay laeng ni Belac ngem minilyon ti nakurakot nan a kwarta dagiti umili iti Kalinga. Mano ngata pay ti kurakuten na iti agtultuloy a panagtugaw na? Ti Kalinga ti maysa kadagiti agkurkurang unay iti serbisyo ti gubyrno kas iti irigasyon, rangtay, ken kalsada a kangrunaan a kasapulan dagiti mannalon tapno makatulong iti panagdur-as ti pagbiagan da. Mamin-ano man a mabaliwan dagiti opisyaes, agtultuloy latta ti

panagkurakot no di nga interamente a mabaliwan ti bulok a sistema babaen ti rebolusyon.

Ni Belac ket maysa a kararangsaan a warlord iti Kalinga. Nangabak isuna iti eleksyon babaen ti napalalo a ranggas ken panagkusit. Adu dagiti panagabusos ni Belac ken dagiti goons na iti kalintegan ti tao. Napeklan isuna a kalaban ti rebolusyonaryo a tignayan, aglalo ta adu ti utang na a dara iti masa ken rebolusyonaryo a tignayan. ★

CAFGU: Us-usaren ti Kabusor Kontra iti Umili

Pablaak ti NPA-Abra

Agrekrekrut manen ti pasista a militar ken ti gubyrno kadagiti CAFGU manipud kadagiti umili. Segun iti kapadasan, napaneknekan tayon ti dakes a bunga ti pannakabukel ti CAFGU. Nakaited daytoy ti riribuk ken gulo iti uneg ti komunidad, ken iti baet ti nadumaduma a komunidad.

Gapu iti sursuro ken aramid mismo dagiti amo da a reaksyunaryo a militar, nasuruan dagiti CAFGU nga agtakaw, agranggas, agbugbog, agkulata, mangbut-buteng, kdpay nga abuso kadagiti umili. Dagiti CAFGU ket nagbalin nga aso-aso dagiti soldado. Nausar da kas para anup no agoperasyon da; kas gwardiya kadagiti *detachment* bayat nga agsusugal ken agbarbartek dagiti soldado; ken kas babaunen.

Ita, kayat da manen nga ipasubli dagiti naikkat a CAFGU ken agrekrut pay ti adu. Iyar-aramid da daytoy iti panawen nga adda plano ti gubyrno a mangiserrek kadagiti proyekto ti dam, minas, NIPAS, kdpay. Dagitoy ket mangagaw iti daga ken ti kinabaknang tayo. Dadaelen da ti aglawlaw ken pagbiagan tayo.

Ammo tayon ti kinadakes ti NIPAS ken dagiti kumpanya ti minas a kas ti Newcrest, Almagan-Mayantoc, ken dadduma pay. Isu a lumablaba dagiti umili iti iseserrek dagitoy a proyekto. Kayat ti gubyrno a lappedan ti panaglaban ti umili tapno matuloy dagiti proyekto. Tapno magun-od daytoy, maysa a pamuspusan da ti panangpaadu kadagiti CAFGU iti luglugar a pangisayangkatan da kadagiti proyekto.

Babaen iti panangitakder da iti CAFGU, panggep da a:

- buraken ti nabukel nga urnos ken panagkaykaysa dagiti umili ken dagiti tribu a manglabalan iti pannakaituloy iti proyekto a minas ken NIPAS;

- buraken ti panagtitinnulong ti umili ken NPA laban iti minas ken NIPAS ken isina ti NPA kadagiti umili; ken
- usaren dagiti CAFGU kas gwardiya dagiti kumpanya ti minas.

Pudno a kumarkaro ti kinarigat ti panagbiag iti uneg ti agdama a turay ti mananggundaway ken manangidadanes a dasig. Ket aglalo pay a saan tayo koma a maawis nga agserbi kadakuada kas iti panagserrek iti CAFGU. No kasapulan ti kwarta, adda dagiti nasaysayaat a pamuspusan, a saan a makadadael iti urnos ken panagkaykaysa ti umili. Saan tayo nga ilako ti masakbayan tayo ken dagiti sumaruno a kapututan; saan tayo nga isuko ti daga, kinabaknang ken pagbiagan tayo para iti kwarta nga aggapu iti dara ti umili. Rumbeng ketdi a labanan tayo ti bulok a gubyrno.

Awisen nga agikakat dagiti agdama a kameng ti CAFGU!

Saan a paallilaw!

Ituloy a labanan dagiti kumpanya ti minas ken proyekto a NIPAS!

Salakniban ti daga, biag, ken kinabaknang tayo!

DAMDAMAG NASYUNAL

Saluduan ti Maika-30 a Tawen ti Partido Komunista ti Pilipinas!

Siraragsak a rinambakan dagiti yunit ken organo ti ***Partido Komunista ti Pilipinas*** (CPP), NPA, ken organisasyon masa ti maika-30 anibersaryo ti CPP a naibangon idi Disyembre 26, 1968.

Iti daytoy nga okasyon, naiyaramid ti nadumaduma a selebrasyon iti sona, aw-away ken urban. Babaen kadagiti kanta, iskit, drama, ken palawag, nabigbig dagiti balligi ti rebolusyon a nagun-od babaen ti naregget a trabaho ken sakripisyo. Nasaluduan met dagiti martir a nangidaton ti biag da para iti rebolusyon.

Segun iti pablaak ni Armando Liwanag, *chairman* ti Komite Sentral ti CPP, nailanad dagiti dimmur-asan ti Partido, NPA, ken intero a rebolusyonaryo a tignayan manipud bassit ken nakapsut, a nagbalin a lumawlaw ken pumigpiga iti intero a pagilian.

Iti nasao a pablaak, naipalagip ti pakasaritaan ti Partido ken saggaysa a natalakay dagiti batayan a prinsipyo no

apay a naibangon manen ti Partido. Narebyu dagiti balligi, nagkapsutan, ken kamali iti napalabas. Naipakita no kasano a nailinteg dagiti kamali babaen iti balligi ti ***Maikadua a Naindaklan a Tignayan ti Panagilinteg***. Naipakita met ti awan-sarday a panagkaro ti krisis ti gimong ken dagiti nasayaat nga obhetibo a kundisyon iti agdama para iti naunday a gubat ti umili. Naiyunay-unay dagiti sangapulo a napaut a mapanglaban a rebbengen ti Partido.

Nagpanawagan ni Armando Liwanag kadagiti kameng ti Partido, “*Masapul a sisasagana tayo nga idaton ti biag no kasapulan tapno maragpat ti baro a Pilipinas a naan-anay a nawayawayaan, demokratiko, agkaykaysa, nainkalintegan ken narang-ay.*” ★

P1.5 Trilyon, Utang ti Gubyrno

Dumanon iti P1.5 trilyon (P1,500,000,000,000) ti utang ti gubyrno ti Pilipinas iti daytoy a tawen. Daytoy ket gapu iti panagutang manen ti gubyrno kadagiti imperyalista tapno mapullatan ti depisit iti badyet ti gubyrno a P68.4 bilyon.

Ti kabuklan nga utang ti gubyrno idi katugtugaw ni Estrada ket P1.35 trilyon. Kayat na a saoen, iti umuna a tawen pay laeng ti rehimen nga Estrada, nanayunanen ti P150 bilyon ti utang ti Pilipinas!

Iti P1.5 trilyon nga utang, 53% wenno P793.6 bilyon ket manipud iti lokal a pagutangan, bayat a 47% wenno P703.3 bilyon ket manipud iti utang kadagiti imperyalista.

Iti 1999, ti maibayad iti utang ket dumanon ti P189 bilyon. Ti P121 bilyon ditoy ket pagbayad iti interes pay laeng ken ti P68 bilyon ket para iti mismo nga utang. Iti kabuklan a badyet ti gubyrno ita a tawen, 32% ket maibayad iti utang.

No pagbibingayan ti 11.7 milyon a pamilya a Pilipino ti utang ti gubyrno, kada pamilya ket addaan utang a ***P128,205!*** ★

Kinaranggas ti Reaksyunaryo nga Estado, Imbutaktak ken Kinondena Ti NDFP

Kinondena ti *National Democratic Front of the Philippines* (NDFP) ti agsasaruno a pananglabsing ti reaksiyunaryo nga estado ti Pilipinas kadagiti kalintegan ti tao, internasyunal a linteg ti gubat, ken ti napirmaan a CARHRIHL (*Kumprehensibo a Tulagan iti Panangrespeto iti Kalintegan ti Tao ken Internasyunal a Linteg ti Gubat*). Iti maysa a pablaak a nairuar idi Enero 11, 1999, imbaga ti NDFP a rumbeng a masingir ti guberno kadagitoy a pananglabsing, ken rumbeng a madusa dagiti tauhan na iti AFP ken PNP a nakaaramid kadagiti abuso.

Nalawag a linabsing ti guberno ti CARHRIHL idi pinatay da ni Domingo Baluncio, maysa a kameng ti NPA a nasugatan iti engkwentro idia Bato, Camarines Sur, idi Disyembre 7, 1998. Nabiag pay isuna idi naibaon dagiti masa a mangawit kenkuana ken ilugan iti trak ti AFP. Imparit pay ti militar ti panagboluntaryo ti masa nga isudan ti mangitulod kenni Baluncio idia ospital. Ngem kalpasan daytoy, nabirokan ti masa ti bangkay na -- namin-adu a nabugbog ti bukot na ken naibelleng a kasla la basura.

Inlawlawag ti NDFP nga iparparit ti CARHRIHL ti inaramid ti militar kenni Baluncio. Inlista pay ti NDFP dagiti puntos iti tulagan a linabsing ti reaksiyunaryo nga estado, maibilang ti:

- kalintegan iti biag, aglalo ti kalintegan kontra iti pannaka-salbeyds, *involuntary disappearance* (pannaka-"missing"), masaker, kdpay;
- kalintegan iti biag dagiti mannakigubat nga agsakit, nasugatan, wenno naawanan kabaelan a lumaban;
- kalintegan dagiti POW (*prisoners of war*) iti makatao a pannakatrato manipud iti nangbalud kadakuada.

Innayon pay ti NDFP a linabsing met ti guberno, babaen ti AFP, dagiti internasyunal a linteg ken prinsipyo iti gubat, a rumbeng koma a bigbigen ti amin a sibilisado a gimong iti intero a lubong.

Saan a daytoy ti umuna a pananglabsing ti guberno kadagiti kalintegan ti tao, wenno pananglabsing iti CARHRIHL. Siningir met ti NDFP ti dadduma pay a kaso ti panagabuso dagiti pwersa ti AFP ken PNP idi napalabas a tawen:

1. Ti pannakapukaw da Ruel Distreso ken Ermelo Basalan idi Marso 26, 1998. Sibibiag idi a tiniliw ti militar ida idia Brgy. Calong-calongan, Buenavista, Agusan del Norte. Segun kadagiti nakasaksi, imbaon ti militar daytoy dua a kargaen ti tallo a natay nga NPA ken maysa pay a natay a militar. Ngem ipilpilit ti militar nga awan kano ti tiniliw da. Inggana itatta, awan pay ti damag no sadino ti ayan da Distreso ken Basalan.
2. Idi Hunyo 9, 1998, pinatay ti militar ti dua a nasugatan nga NPA - da Jimmy Baltazar ken Ricardo Ilustre - idia Brgy. Dipanikihan, Dingalan, Aurora, uray no nalawag a di da kabaelan a lumaban gapu iti sugugat da. Awanan-asi met a nireyp sakbay a pinatay da ni Marites Casamis ken Cely Añonuevo. Dagiti pwersa ti militar ket indauluan ni Lt. Raymundo Aguada (*kitaen ti kabuklan a damag iti **Dangadang**, Oktubre-Disyembre 1998*).
3. Pannakapukaw da Danilo Caisip ken Jayson Nieva, idi Disyembre 8, 1998. Naaresto, naposasan, ken awanan-asi a nabugbog da idia *barangay hall* ti Kayrilaw, Nasugbu, Batangas, gapu ta nasuspetsa da a kameng ti NPA. Maibilang kadagiti nagaresto ken nabugbog ket ni barangay captain Jorge Gerpacio, kakuyog na dagiti barangay tanod. Kalpasan a

mabugbog, da Caisip ken Nieva ket naipasa iti 401st PNP Mobile Force nga idadauluan ni Major Israel Ephraim idiay Palico, Nasugbu. Agingga ita, awanen ti nakakita kadagiti biktima, uray mamin-ano a nakiddaw da kapitan Gerpacio ken Major Ephraim nga iruar da ti dua.

Nalawag a makita kadagitoy a pasamak ti pasista nga aramid dagiti militar ken pulis iti gubat. Makita ditoy a ti kanayon a sungbat ti reaksyunaryo nga estado kadagiti nainkalintegan a laban ti umili ket ti awanan-asi ken

narungsot a panangdukot, panagreyp, ken panangpapatay nga aramid ti AFP, PNP, ken pwersa a paramilitar.

Maadal ditoy a pasamak a ti hustisya ken panangrespeto iti kalintegan ti tao ket magun-od laeng babaen ti panangagaw iti pulitikal a bileg manipud iti agturturay a reaksyunaryo a dasig, ken panagballigi ti demokratiko a rebolusyon ti umili. ★

Kinurakot ken Tinakaw a Kinabaknang, Inamin da Marcos

“Kukua mi ti intero a Pilipinas,” daytoy ti kinuna ni Imelda Marcos idi Disyembre 1998. Impablaak na ti listaan dagiti sanikua nga impatengngel da kadagiti nadumaduma a katalek da a kroni idi tiempo ti diktadura nga US-Marcos.

Dagitoy a kroni ti nangasikaso kadagiti nadumaduma a sanikua kano da Marcos tapno saan a mabisto ti nakadakkkel a kinurakot ken tinakaw da idi manipud iti umili a Pilipino. Maibilang kadagiti inamin ni Imelda a nangitalekan da iti sanikua da ket da Lucio Tan, Eduardo Cojuangco Jr, Roberto Benedicto, Herminio Disini, Ricardo Silverio, Armando Romualdez, kdp.

Padpadasen ni Imelda a babawien dagiti sanikua nga impa-iggem da kadagitoy a kroni. Maibilang ditoy ti adu a minas, bangko, daga, hotel, nadumaduma a korporasyon ti logging, tabako, asukar, niyog, komunikasyon, dyaryo, telebisyon, hotel, lugan, nadumaduma a pabrika ti makan, lupot, kdp. Ti total a balor kano dagitoy ket nasurok P500 bilyon, a naggapu iti rigat ken ling-et ti umili a Pilipino.

Simmaruno met ni anak na nga Imee Marcos (agdama a congresswoman ti Ilocos Norte), a nangipablaak ti maysa pay nga atiddog a listaan dagiti kroni ken katalek da. Nainayon ditoy da Brig. Gen. Hans Menzi, Juan Ponce Enrile, Jose Concepcion Jr, kdp.

Sumagmamano kadagiti sanikua da iti Ilocos ken Cordillera a nainayon iti listaan ket dadakkkel a puonan iti sumaganad:

1. Baguio Gold Mining Co. - c/o Jose Campos
2. Philex Mining Corp - c/o Jose Campos
3. Lepanto Mining - c/o Potenciano Ilusorio, Cezar Zalamea, ken Fairmount Real Estate, Inc.
4. daga iti La Union - c/o Cartier Realty and Development Corporation
5. Pamplona Redwood Veneer - c/o Alfonso Lim
6. Batong Buhay Gold Mines, Inc - c/o Juan Ponce Enrile
7. Benguet Corporation - c/o Cezar Zalamea

8. Black Mountain
9. Baguio Country Club
10. Tirad Minerals, Inc.

Imbes a maisubli dagitoy a sanikua kadagiti umili a Pilipino, agiinnuna dagiti agturturay a dasig a pagiinnagawan dagitoy.

Padpadasen met dagiti annak ni Marcos a makitulag kenni Estrada a pagbingayan da ti nakabangko a \$590 milyon (P23.6 bilyon) a nakumpiska manipud kada Marcos. Kasukat ti 75-25 a panagbingay ditoy a pabor kano iti gubyerno, dawdawaten dagiti Marcos a saan da a madusa iti anyaman a kaso, uray pay mapaneknekan ti korte a nakabasol da.

Makita ditoy ti pannakikumplot ni Estrada kadagiti kadadakkelan a kriminal ditoy Pilipinas -- da Marcos ken dagiti kroni da. Nalawag ti panangpabor ni Estrada kadagiti Marcos ken dagiti kroni da a kagurgura ti umili a Pilipino. Idi katugtugaw na pay laeng ket insubli na iti turay da Marcos ken dagiti kroni da a nangparparigat kadagiti umili a Pilipino iti uneg ti nasurok 20 tawen.

Gapu ditoy, indeklara ti Komite Sentral ti Partido Komunista ti Pilipinas (CPP) ti *standing order* kadagiti amin a yunit ti NPA nga arestuen da Imelda ken Bongbong Marcos, ken dagiti kangrunaan a kroni da tapno makasuan iti Korte ti Umili. ★

Erap, Mangparparigat kadagiti Titser

Impaidam ni Estrada ti kidkiddawen dagiti titser a paset ti sweldo ken benepisyo da a nabayagen a naikari kadakuada, ken rumbeng laeng nga awaten da:

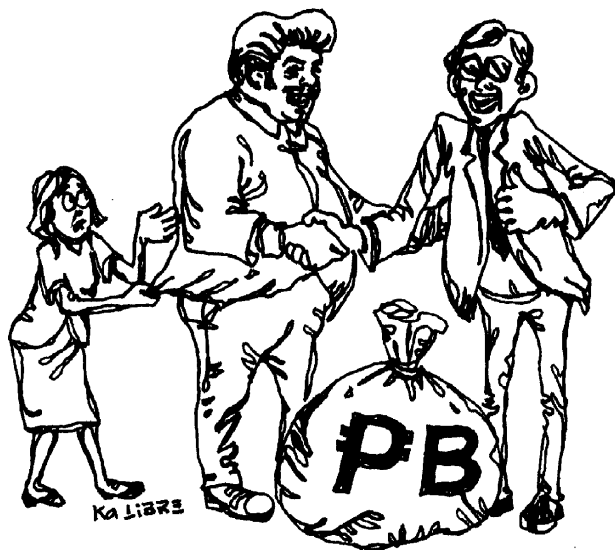
- P7,000 *amelioration pay*
- P9,052 *hazard pay*
- P2,000 *centennial bonus*

Iti bangir na, insagut ni Estrada idi paskua ti sumaganad:

- P200,000 a “*Christmas bonus*” kada senador ken konggresman
- P40 milyon a *pork barrel* kada konggresman
- P260 milyon a *pork barrel* kada senador

Napalalo ti ruod dagiti titser iti minilyon nga inted ni Erap kadagiti siguden a babaknang a konggresman ken senador, bayat nga inyaw-awan na ti bassit a dawat dagiti marigrigat a titser. Kuna pay dagiti titser a maragsakan da koma no maited kadakuada ti uray paset wenno kagudua ti kiddaw da. Ngem uray daytoy bassit a gatad ket saan da a naala.

Inrason ni Estrada nga awan kano ti kwarta ken adu ti utang ti gubyerno. Inrason na pay a saan kano nga isuna

ti nangikari iti *centennial bonus*. Isu a baka no tawen 2000 kano pay a maited ti intero a gatad ti kidkidda-wen da.

Kinuna ti maysa a titser, “*Padasen man ni Estrada nga agbiag iti P6,000 kada bulan tapno maramanan na ti biag mi, sakbay nga ipaidam na ti rumbeng a maawat mi!*”

Maysa manen daytoy a pammaneknek ti kinaulbod ti propaganda ni Estrada nga “*Erap para iti marigrigat*”. Umad-adu dagiti titser a maririing iti kinapudno a ni Erap ket kontra iti marigrigat. ★

DAMDAMAG INTERNASYUNAL

COLOMBIA

***Pwersa ti Gubyerno Nagmasaker ti 200 a Masa
Tungtongan iti Kapya Impasardeng ti FARC***

Ginasut a mannakigubat ti *Rebolusyonaryo nga Armado a Pwersa ti Colombia* (FARC) ti napan iti San Vicente del Caguan, iti pagilian a Colombia idi Enero 6, 1999, tapno rugian ti negosasyon iti kapya iti baet ti gubyerno ti Colombia ken ti FARC. Kabigatan na, simmangpet ni Andres Pastrana, ti baro a presidente ti Colombia, ken ni Manuel Marulanda, kumander ti FARC, tapno pormal a rugian ti negosasyon.

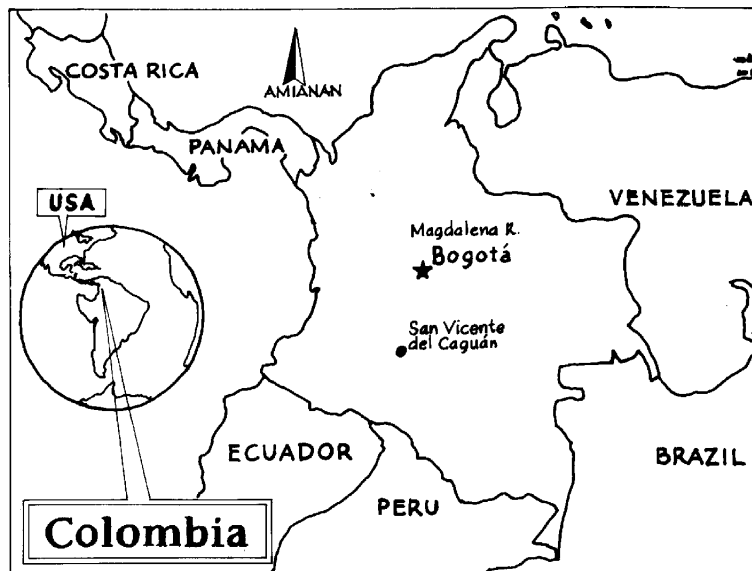
Ti FARC ket nangidatag ti tallo a kangrunaan nga usapin para iti negosasyon:

- panangwaswas kadagiti grupo a paramilitar;
- panangwayawaya ti gubyerno iti 452 a balud pulitikal, kasukat ti panangwayawaya ti FARC iti nasurok 300 a POW; ken
- pampulitika ken pang-ekonomya a reporma a pagsayaatan ti agrigrigat a kaaduan.

Iti bangir na, nangidatag met ti gubyerno ti Colombia ti sangapulo a punto iti negosasyon. Maibilang ditoy ti:

- panangrisut iti problema iti droga, aglalo iti panangpasardeng kadagiti mannalon nga agimulmula kadagiti mausar iti panagaramid iti droga;
- panangpapigsa iti sistema ti hustisya ken pananglaban iti korupsiyon; ken
- garantiya a saan na nga imasaker dagiti gerilya nga agin-inana wenno nag-*lie low*.

Gandat koma ti tungtongan iti kapya a risuten dagiti ramut ti 34-tawen nga armado a dangadang ti FARC laban iti gubyerno ti Colombia. Iti agdama, dumanon iti agarup 15,000 ti regular nga armado a pwersa ti FARC, nga

addaan direkta a kontrol iti 40% ti kaaw-awayan ti Colombia.

Ngem saan pay a nakabuwelo ti negosasyon ket naisardeng daytoy gapu iti agsasaruno a masaker nga inaramid dagiti paramilitar a pwersa ti gubyerno. Idi mismo Enero 7 ket rinugian ti nadumaduma a paramilitar a pwersa ti kampanya da a patayen ti amin a sumupsuporta iti FARC.

Iti uneg laeng ti uppat nga aldaw, 200 a tao ti namasaker. Ti kakaruan ditoy ket ti napasamak iti rehiyon ti Magdalena idi Enero 9. Duapulo a tao nga agat-atendar iti maysa a bunyag ket pwersado nga imparangguyod ti paramilitar iti ruar ti simbaan ken pinaltupaltugan da. Maibilang iti natay ket dua nga ubbing.

Gapu ditoy, impasardeng ti FARC ti pormal a negosasyon aginggana a di makontrol ti gubyerno dagiti paramilitar a pwersa. ★

"Suicide Seeds" Maisaknap

Plano dagiti imperyalista a korporasyon a mangisaknap ti makunkuna a *"suicide seeds"* ti tabako, pagay, ken dadduma pay a mula.

Dagiti *"suicide seeds"* ket klase dagiti bukbukel a naigagara a maminsan laeng a tumubo ket saanen a makapagpataud ti baro a bukbukel a para semilya. Kayat na a saoen, saanen a mabalin ti sigud nga aramid ti mannalon nga agidulin ti bin-i manipud iti apit para iti sumaruno a panagbunubon. Tunggal panagmumula, mapilitan da a gumatang ti bukel manipud kadagiti imperyalista.

Maysa kadagiti kadadakkelan a korporasyon a mangisaknap ti *"suicide seeds"* ket ti *Monsanto* iti US. Gapu iti napalalo a kinaagum ken gagar da a makaganansya, kolkolektaren dagitoy a korporasyon ti nadumaduma a bukel iti intero a lubong ken isuksukat da ti *"suicide seeds"* tapno mapilitan ti mannalon a kanayon a gumatang ti bukel.

Iti rehiyon ti Ilocos ken Cagayan, ti *Lancaster Corporation* ti mangikedkeddeng ti klase ti bin-i, abono, pestisidyo, ken dadduma pay a mausar iti produksyon ti tabako. Mangited pay daytoy ti treyning kadagiti mannalon iti panagusar kadagitoy a produkto. Iti kasta, mapukaw dagiti

tradisyunal a bin-i ken mapilitan ti mannalon nga usaren dagiti ikeddeng ti Lancaster - nga isu met ti pagganansyaan na ti dakkel.

Iti rehiyon ti Cordillera, in-inot a maaw-awan dagiti nainsigudan a bin-i ti pagay. No saan a masalakniban dagitoy, dumanon to ti panawen a mapilitan ti mannalon a gumatang kadagiti bin-i (kas ti makunkuna nga *high yielding varieties* wenno HYV) a makasapul iti adu nga abono, pestisidyo, ken nadumaduma a kemikal a lako dagiti imperyalista.

Ngarud, masapul a naan-anay nga amirisen dagiti gandat dagiti imperyalista a kakumplot dagiti lokal nga agturturay a dasig. Rumbeng a supyaten dagiti gandat da a lallalo a pespesen dagiti mannalon iti pagilian tayo. Ken rumbeng laeng nga aywanan tayo dagiti tradisyunal a bin-i, ta kaaduan kadagitoy ket addaan natural a resistansya iti nadumaduma a peste uray di agusar ti abono ken kemikal.

Iti panagballigi ti rebolusyon, maiwayat ti modernisasyon ti agrikultura a pudno nga agserbi iti interes ti mannalon. Iti kasta, makasanggir daytoy iti bukod a kabaelan imbes nga agdependar kadagiti nalabes, nangina, ken makasabidong a kemikal dagiti imperyalista. ★

Manuel

